

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Valtiovarainministeriön kirjanpitoyksikön (KPY 300) tilinpäätös 2019

Valtiovarainministeriön julkaisuja – 2020:15

Valtiovarainministeriön julkaisuja 2020:15

**Valtiovarainministeriön
kirjanpitoyksikön (KPY 300)
tilinpäätös 2019**

Valtiovarainministeriö

ISBN: 978-952-367-889-7

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2020

Kuvailulehti

Julkaisija	Valtiovarainministeriö	28.2.2020
Tekijät	Valtiovarainministeriö	
Julkaisun nimi	Valtiovarainministeriön kirjanpitoyksikön (KPY 300) tilinpäätös 2019	
Julkaisusarjan nimi ja numero	Valtiovarainministeriön julkaisuja 2020:15	
ISBN PDF	978-952-367-889-7	ISSN PDF 1797-9714
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-889-7	
Sivumäärä	72	Kieli Suomi
Asiasanat	Tilinpäätös, talous, toimintakertomus	
Tiivistelmä	<p>Valtiovarainministeriön kirjanpitoyksikön vuoden 2019 tilinpäätös koostuu toimintakertomuksesta, talousarvion toteutumista kuvaavista toteutumatlaskelmista, tuottoja ja kuluja kuvaavasta tuotto- ja kululaskelmasta, tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaavasta taseesta ja liitteenä ilmoitettavista tiedoista.</p> <p>Tilinpäätökseen sisältyvä toimintakertomus sisältää johdon katsauksen toimintaan sekä raportoinnin ministeriön toiminnan yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta, kuvauksen toiminnallisesta tehokkuudesta, tuotoksista ja laadunhallinnasta sekä henkisten voimavarojen hallinnasta. Toimintakertomus sisältää myös sisäisen valvonnan arviointilausuman, kokonaisarviointien tulokset ja yhteenvedot väärinkäytöksistä.</p>	
Kustantaja	Valtiovarainministeriö	
Julkaisun jakaja/myynti	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi	

Presentationsblad

Utgivare	Finansministeriet	28.2.2019
Författare	Finansministeriet	
Publikationens titel	Valtiovarainministeriön kirjanpitoyksikön (KPY 300) tilinpäätös 2019 (Bokslut för finansministeriets bokföringsenhet 2019 (BFE 300))	
Publikationsseriens namn och nummer	Finansministeriets publikationer 2020:15	
ISBN PDF	978-952-367-889-7	ISSN PDF 1797-9714
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-889-7	
Sidantal	72	Språk Finska
Nyckelord	bokslut, ekonomi, verksamhetsberättelse	
Referat	<p>Bokslutet för 2019 för finansministeriets bokföringsenhet består av en verksamhetsberättelse, utfallskalkyler som redogör för utfallet av budgeten, en intäkts- och kostnadskalkyl som redogör för intäkterna och kostnaderna, en balansräkning som redogör för den ekonomiska ställningen på bokslutsdagen och uppgifter som lämnas i bilagor.</p> <p>Den verksamhetsberättelse som ingår i bokslutet innehåller ledningens verksamhetsrapport, en rapport över de samhälleliga verkningarna av ministeriets verksamhet, en beskrivning av den funktionella effektiviteten, avkastningen och kvalitetsledningen samt om hanteringen av mänskliga resurser. Verksamhetsberättelsen innehåller också ett utlåtande om bedömningen av den interna kontrollen, resultaten av helhetsbedömningarna och sammanfattningar av oegentligheter.</p>	
Förläggare	Finansministeriet	
Distribution/ beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi	

Sisältö

1	Johdon katsaus	7
2	Tuloksellisuus	10
2.1	Verotus	10
2.2	Valtion työmarkkinatoiminta	13
2.3	Johtamisen ja tuottavuuden parantaminen	13
2.4	Valtionhallinnon konsernipalveluiden kehittäminen	16
2.5	Rahoitusmarkkinoiden kehittäminen	17
2.6	EU:n talousarvio ja rahoituskehys vuosille 2021-2027	19
2.7	Talous- ja rahaliiton kehittäminen	20
3	Vaikuttavuus	22
3.1	Toiminnan vaikuttavuus	22
3.1.1	Työllisyyden ja tuottavuuden kasvun vahvistaminen	22
3.1.2	Julkisen talouden kestävyden turvaaminen	22
3.1.2.1	Valtiontalous	22
3.1.2.2	Kuntatalous	23
3.1.3	Rakenteiden ja toimintatapojen luominen asiakaslähtöisille ja tuloksellisille julkisille palveluille	24
3.1.3.1	Maakunta- ja sote-uudistus	24
3.1.3.2	Kuntapolitiikka	25
3.1.3.3	Julkisen hallinnon digitalisaatiokehitys	26
3.2	Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus	27
3.2.1	Peruspalvelujen valtionosuudet	27
3.2.2	Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon ohjaus	28
4	Toiminnallinen tehokkuus	29
4.1	Toiminnan tuottavuus	29
4.2	Toiminnan taloudellisuus	31
4.3	Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	33
4.4	Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus	34
5	Tuotokset ja laadunhallinta	35
5.1	Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet	35
5.2	Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	36

6	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	37
7	Tilinpäätösanalyysi	39
7.1	Rahoituksen rakenne	39
7.2	Talousarvion toteutuminen	39
7.3	Tuotto- ja kululaskelma	43
7.4	Tase	44
8	Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	45
9	Arviointien tulokset	46
10	Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	47
	Tilinpäätöslaskelmat ja niiden liitteenä annettavat tiedot	48
11	Talousarvion toteutumalaskelma	48
12	Tuotto- ja kululaskelma	55
13	Tase	56
14	Liitetiedot	58
	Allekirjoitukset	72

Valtiovarainministeriön vuoden 2019 tilinpäätökseen sisältyvä toimintakertomus

1 Johdon katsaus

Valtiovarainministeriö on osana valtioneuvostoa valmistellut hallituksen talous- ja finanssi-politiikkaa ja valtion talousarvion sekä toiminut veropolitiikan asiantuntijana. Ministeriö on vastannut myös rahoitusmarkkinapolitiikan valmistelusta ja valtion työnantaja- ja henkilös-töpolitiikasta, julkishallinnon kehittamisestä, sekä ohjannut tietohallinnon kehitystä sekä valtion- että kuntahallinnossa. Lisäksi valtiovarainministeriö on vastannut kunta- ja maakun-tahallinnon lainsäädännön sekä kunnallistalouden kehittamisestä. Ministeriö on osallistunut Euroopan unionin ja monien kansainvälisten järjestöjen ja rahoituslaitosten toimintaan.

Suomen kolmas EU-puheenjohtajuuskausi alkoi vuoden 2019 heinäkuun alusta. Puheen-johtajuuskauden valmistelua alkuvuonna leimasivat Suomen eduskuntavaalit huhti-kuussa, hallitusneuvottelut ja uuden hallituksen muodostuminen kesäkuussa. Valtiovarain-ministeriön hallinnonalan puheenjohtajuustavoitteiksi valittiin jo alkuvuodesta kilpailu-kyky, ilmasto ja turvallisuus. Ne sopivat hyvin uuden hallituksen tavoitteisiin. Puheenjoh-tajuuskauden valmisteluun vaikutti myöskin EU:n institutionaalinen tilanne. Toukokuussa pidettiin europarlamenttivaalit ja Euroopan parlamentti järjestäytyi kesän kuluessa. Uusi komissiokin saatiin hyväksytyä vasta marraskuussa. Suomen puheenjohtajuuskaudelle tämä tilanne kuitenkin antoi mahdollisuuden edistää Suomelle tärkeitä asioita vapaammin kun kädet eivät olleet sidottu suureen määrään lainsäädäntöasioiden tai komission aloit-teiden eteenpäinviemistä.

Veroasioissa puheenjohtajuuskaudella hyväksyttiin arvonlisävero- ja valmisteverojen lain-säädäntöehdotuksia sekä sovittiin tulliasioista. Rahoitusmarkkina-asioista muun muassa vihreän rahoituksen luokittelusta eli taksonomiasta saavutettiin vaikeiden neuvottelujen jälkeen trilogisopu Euroopan parlamentin kanssa. Samoin joukkorahoitusta koskevasta ehdotuksesta saavutettiin alustava sopimus parlamentin kanssa pj-kauden viime hetkillä. Euroalueen talousarviovälineen valmistelu eteni hyvin, sovittiin Ecofin-sektorin ilmasto-työohjelma ja hyväksyttiin päätelmät eurooppalaisen kehitysrahoitusarkkitehtuurin uudis-tamisesta. Vuoden 2020 EU:n talousarviosta saavutettiin sopu marraskuussa sovitteluajan puitteissa ja tulevan monivuotisen rahoituskehyksen (MFF) käsittelyä edistettiin koko pu-heenjohtajuuskauden ajan.

Talouskasvu nopeutui alkuvuonna 2019. Koko talouden arvonlisäys kasvoi tammi-syyskuussa 1,6 prosenttia edellisvuodesta. Työllisyys kääntyi jälleen kasvuun vuoden 2019 syksyllä alkuvuoden heikomman työllisyyskehityksen jälkeen. Työllisyysasteen trendi oli joulukuussa 73,0 prosenttia. Työllisten määrä kasvoi prosentin vuonna 2019, ja koko vuoden työllisyysaste nousi 72,6 prosenttiin.

Julkisen talouden rahoitusaseman kohentuminen on pysähtynyt. Vuonna 2019 alijäämän arvioidaan kasvaneen aavistuksen. Julkinen velka suhteessa BKT:hen aleni 58,5 prosenttiin, mutta euromääräisesti julkinen talous jatkoi velkaantumista. Vuonna 2019 valtion velka kasvoi 1,4 mrd. euroa ja velka oli vuoden lopussa 106,4 miljardia euroa. Julkisessa taloudessa on edelleen vaikeita rakenteellisia ongelmia. Väestön ikääntyminen on jo kasvattanut eläkemenoja ja kasvattaa tulevaisuudessa myös hoito- ja hoivamenoja. Julkisen talouden menot kasvavat pitkällä aikavälillä tuloja nopeammin, minkä vuoksi julkisessa taloudessa on kestävyysvaje.

Paikallishallinnon alijäämä syveni edelleen v. 2019. Tulot kasvoivat menoja selvästi hitaammin v. 2019. Paikallishallinnon menojen kasvu jatkuu nopeana lähivuodet. Paikallishallinnon rahoitusasemaa rasittaa väestön ikääntymisestä johtuva palvelutarpeen kasvu sekä korkealla pysyvät investoinnit. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon yhteenlaskettu alijäämä on vuosikymmenen taitteessa huomattavan suuri.

Kuntatalouden heikkeneminen jatkui vuonna 2019, mutta oli aiemmin ennustettua parempi. Toimintakulut kasvoivat ja erityisesti kuntayhtymien investointien taso pysyi korkeana. Myös valtionosuudet ja verotulot kasvoivat, mutta kuntien verokertymää pienensivät tulorekisterin käyttöönnotosta johtuneet ongelmat ja muutokset ennakonpidätystavassa. Näistä seikoista johtuen arviolta noin 600 miljoonaa euroa kunnallisveroja siirtyy tilitettäväksi vuonna 2020.

Kuntien tulorahoitus ei ole viime vuosina riittänyt investointien rahoittamiseen, vaan kuntatalouden velkamäärä on kasvanut. Kuntien välinen vaihtelu on suurta. Taloudellisen tilanteen heikentymisen vuoksi erityisen vaikean taloudellisen aseman kriteerit täyttävien kuntien lukumäärä tulee todennäköisesti kasvamaan.

Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta valmisteltiin maaliskuuhun 2019 saakka. Pääministeri Sipilän hallituksen erottua uudistuksen käsittely eduskunnassa raukesi. Tämä merkitsi maakuntien esivalmistelun ja ICT-valmistelun päättämistä, tehdyn työn dokumentointia, raportointia sekä muuta valmistelutyön hallittua alasajoa. Vaalien jälkeen hallituksen linjattua sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rakenneuudistuksen toteuttamisesta valmistelu käynnistyi uudelleen. Valmistelussa otetaan huomioon edellisten vaalikausien valmistelu. Uudistuksessa kootaan sosiaali- ja terveystalouden järkeväksi ja kestäväksi osaksi kuntien ja kuntayhtymien itsehallinnollisille alueille.

Suomi on edelläkävijä digitalisaation ja teknologisen kehityksen luomien mahdollisuuksien kehittämisessä ja yhteistyössä yli hallinto- ja toimialarajojen. Suomi sijoittui vuonna 2019 kärkisijalle Euroopan komission digitaalitalouden ja -yhteiskunnan ns. DESI-indeksissä, joka vertailee 13:lla indikaattorilla EU-maiden digitaalista toimintakykyä ja sen kehitystä. Valtiovarainministeriö edistää digitalisaatiota eri ohjauskeinoin ja useilla hallitusohjelmahankkeilla, jotka liittyvät esimerkiksi tiedon avaamiseen, tekoälyn hyödyntämiseen sekä digitaalisen turvallisuuden parantamiseen. Merkittäviä tuloksia vuonna 2019 olivat mm. valmisteltu julkisen hallinnon tiedonhallintalaki, Digi- ja väestötietoviraston perustamisen säädösvalmistelu ja ohjaus, digituen valtakunnallinen toimintamalli ja Suomen EU-puheenjohtajuuskauden digitalisaatiokonferenssit.

2 Tuloksellisuus

2.1 Verotus

Ansiotuloveroperusteisiin tehtiin indeksitarkistus kaikilla tulotasoilla 3,1 prosentin ansiotasoindeksin mukaisesti. Tämän lisäksi ansiotulojen verotusta kevennettiin yhteensä 200 miljoonalla eurolla siten, että kevennykset painottuivat pieni- ja keskituloisiin. Niin kutsutun solidaarisuusveron voimassaoloa jatkettiin.

Kotitalousvähennyksen enimmäismäärää alennettiin 2 400 eurosta 2 250 euroon. Vähennyksen osuutta työkorvauksissa laskettiin 50 prosentista 40 prosenttiin ja palkoissa 20 prosentista 15 prosenttiin. Asuntovelan koron vähennysoikeutta pienennettiin asteittain siten, että koroista on vähennyskelpoista 15 prosenttia tänä vuonna, 10 prosenttia vuonna 2021 ja 5 prosenttia vuonna 2022. Vuonna 2023 vähennysoikeus poistuu kokonaan.

Työvoiman liikkuvuutta edistettiin säätämällä puolet työnantajan maksamista muuttokustannuksista verovapaaksi, kun aikaisemmin ne on katsottu työntekijälle kokonaan veronalaiseksi ansiotuloksi. Säännös koskee Suomen sisäisiä muuttoja ja muuttoja ulkomailta Suomeen.

Eryissä säännökset ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverotuksesta säädettiin pysyviksi. Tarkoituksena on edistää erityistä asiantuntemusta omaavien avainhenkilöiden tuloa Suomeen. Lähdeveroprosentti alennettiin 35 prosentista 32:een.

Tulorekisteri-ilmoittamista helpotettiin. Tulorekisteri-ilmoitusten määräajat pitenivät, kun on kyse luontoiseduista, palkkaennakoista, verovapaiden kustannusten korvauksista tai rekisteröidyn yhdistyksen maksamasta enintään 200 euron kertasuorituksesta. Kilpailupalkintoja ei tarvitse enää ilmoittaa tulorekisteriin, jos ne ovat enintään 100 euron arvoisia. Poikkeuksena ovat työ- tai palvelussuhteessa maksettavat kilpailupalkinnot. Kilpailupalkinnot säädettiin lisäksi verovapaaksi tuloksi, jos verovuonna saatujen kilpailupalkintojen arvo on yhteensä enintään 100 euroa.

Tuloverotuksessa pantiin täytäntöön kolme direktiivin perustuvaa lainsäädäntöhanketta. Kaksi hanketta perustui veronkiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta annetun direktiivin ns. hybridisäätelyä koskeviin säännöksiin sekä yritysten arvonnousuverotusta koskeviin säännöksiin niiden maastapoistumistilanteissa. Lisäksi pantiin täytäntöön tietojenvaihtodirektiivin (DAC6) pakollisia rajat ylittäviä verojärjestelyjä koskevaa raportointivelvollisuutta koskevat säännökset.

Hallituksen budjettiriihessä tehtyyn päätökseen perustuen säädettiin laki koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen omaisuuden käyttöomaisuuden korotetuista poistoista verovuosina 2020–2023. Uuden lain voimassaoloaikana hankitun irtaimen käyttöomaisuuden osalta yrityksillä on oikeus tehdä poistot laitteista ja kalustosta kaksinkertaisina eli 50 prosentin suuruisina menojäännöspoistoina.

EU:n neuvoston verotyöryhmässä jatkettiin yhteistä yritysveropohjaa (CCTB) koskevaa teknistä tarkastelua. Lisäksi työryhmässä käsiteltiin digitaalisen talouden verokysymyksiä komission kahden direktiiviehdotuksen (väliaikainen ja lopullinen järjestelmä) ehdotusten pohjalta. EU:n käytännesäätöryhmässä jatkettiin yhteistyöhaluttomia lainkäyttöalueita koskevan EU:n luettelon työstämistä ja siihen liittyen sovittiin verotuksen alan lainsäädännöllisistä vastatoimista.

Arvonlisäverolakiin tehtiin sisämarkkinakaupan arvonlisäverotuksen ns. pikaparannuksia koskevan direktiivin edellyttämät, vuoden 2020 alussa voimaan tulleet muutokset. Esiintyville taitelijoille annettiin mahdollisuus hakeutua verovelvolliseksi kertomusvuoden huhtikuun alusta lukien. Sähköisiin julkaisuihin sovelletaan heinäkuusta lukien samaa alennettua verokantaa kuin painettuihin julkaisuihin. Satovahinko-, kasvintuhooja- ja eläintautivaikutukset vapautettiin vakuutusmaksuverosta vuoden 2027 loppuun.

EU:n neuvosto hyväksyi Suomen puheenjohtajuuskaudella pienyritysten arvonlisäverovapautusta koskevan direktiivin, maksupalvelun suorittajien tiedonantovelvoitetta koskevan direktiivin ja asetuksen, Unionin puitteissa toteutettavan puolustustoiminnan hankintojen arvonlisä- ja valmisteverottomuutta koskevan direktiivin sekä rajat ylittävän etämyynnin arvonlisäverotusta koskevan direktiivin täytäntöönpanoon liittyvän direktiivin ja asetuksen. Lisäksi hyväksyttiin neuvoston päätelmät Euroopan tilintarkastustuomioistuimen sähköisen kaupankäynnin alv:n ja tullien kantamisesta antamasta erityiskertomuksesta. Neuvoston työryhmässä käsiteltiin lopullista sisämarkkinakaupan alv-järjestelmää koskevaa direktiiviehdotusta sekä arvonlisäverokantaja koskevaa ehdotusta.

Vuoden 2019 alussa käynnistyi säädösvalmisteluhanke valmisteverotuksen ja autoverotuksen menettelysäännösten uudistamiseksi. Hanke on jatkoa Verohallinnon verotus- ja veronkantomenettelyjen laajalle yhdenmukaistamiselle ja yksinkertaistamiselle, jota on toteutettu vaiheittain osana Verohallinnon tietojärjestelmä uudistusta. Hankkeessa autoverolaki uudistetaan kokonaisuudessaan.

Hallitusohjelman mukaisesti tupakkaveron vaiheittaista korottamista jatkettiin. Myös virvoitusjuomaveroa korotettiin vuoden 2020 alusta samalla kun veron ulkopuolelle jäävän pientuotannon rajaa korotettiin. Hallitusohjelmaan sisältyvä liikennepolttoaineiden veronkorotus 250 miljoonalla eurolla päätettiin saattaa voimaan kertaluonteisesti elokuussa 2020. Öljyjättemaksulaki kumottiin. Öljyjättemaksusta kertyneitä varoja voidaan kuitenkin maksaa valtionavustuksina öljyjätteen keräyksestä, kuljetuksesta ja varastoinnista aiheutuvien kulujen kattamiseen vielä vuoden 2021 loppuun.

Hallitusohjelman mukaista yritystukien leikkausta 100 miljoonalla eurolla valmisteltiin verotukien osalta. Syksyllä käynnistettiin valmistelu liikenne- ja energiaverouudistuksista, jotka tukevat hallitusohjelmaan sisältyviä hallituksen ilmastotavoitteita. Työssä hyödynnetään useita muun muassa valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoiminnan kautta toteutettuja, liikenteen päästöohjausta ja energiaverotusta koskevia selvityksiä, jotka valmistuivat kertomusvuoden aikana. Kertomusvuonna valmistui myös tutkimushanke terveellisen ravitsemuksen taloudellisista ja muista ohjauskeinoista.

Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella hyväksyttiin komission jatkotyötä varten neuvoston päätelmät energiaverodirektiivin uudistamisesta ilmastonäkökohdat paremmin huomioon ottaviksi. Direktiivimuutos valmisteverotuksen yleisestä järjestelmästä saatiin päätökseen. Kaudella käsiteltiin myös alkoholiverodirektiivin samoin kuin raskaan liikenteen aikaperusteista veroa koskevan vinjettidirektiivin muutosehdotuksia ja osallistuttiin komission selvitystyöhön alkoholijuomien ja tupakkatuotteiden etäkaupasta ja matkustajatuonnista.

Veronkierron estämistä ja valtioiden välisten veroriitojen ratkaisujen tehostamista edistettiin hallintarekisteriosinkoja koskevan lähdeveromenettelyn muutoksilla, EU:n riitadirektiivin kansallisella voimaansaattamisella, keskinäistä sopimusmenettelyä (MAP) koskevien menettelymääräysten uudistamisella ja monenkeskisen sopimuksen (MLI) voimaansaattamisella.

Uusi laki henkilötietojen käsittelystä Tullissa tuli voimaan 1.6.2019. Laki panee osaltaan täytäntöön EU:n uudistettua tietosuojalainsäädäntöä ja erityisesti täydentää henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettua lakia Tullin rikostorjuntatehtävien osalta.

2.2 Valtion työmarkkinatoiminta

Valtion sopimuskaudelle 1.2.2018–31.3.2020 tehdyn virka- ja työehtosopimuksen mukaisesti vuonna 2019 palkkoja tarkistettiin 1.4.2019 lukien yleiskorotuksella 1,10 prosenttia, kuitenkin vähintään 24 euroa kuukaudelta ja 0,75 prosentin virastoerällä. Lisäksi tammi-kuussa 2019 maksettiin tuloksellisuuden perustuva kertaerä, joka oli 9,2 prosenttia kuukausipalkasta. Vuosille 2018 ja 2019 sovittujen korotusten ja kertaerän johdosta virastojen toimintamenomäärärahoja lisättiin vuoden 2019 talousarviossa yhteensä 130 miljoonalla eurolla. Tästä n. 40 miljoonaa euroa sisältyi vuoden 2018 lisätalousarvioon.

Valtion edellinen vuosien 2017–2018 virka- ja työehtosopimus oli kilpailukyky sopimuksen mukainen. Kilpailukyky sopimukseen liittyi hallituksen toimenpiteinä työnantajien sairausvakuutusmaksun ja eläkemaksun alentaminen vuosina 2017–2020. Vuoteen 2018 verrattuna sairausvakuutus- ja eläkemaksujen alentaminen säästivät virastojen menoja vuonna 2019 yhteensä n. 13 miljoonalla eurolla, mikä otettiin huomioon vähennyksinä virastojen toimintamenomäärärahoissa.

Valtion eläkejärjestelmän maksurakennetta uudistettiin vuoden 2019 alusta voimaan tulleella lainmuutoksella. Työnantajan eläkemaksun määräytymistä yksinkertaistettiin siten, että maksu muodostuu kaikille työnantajille yhteisestä työansioihin perustuvasta eläkemaksuprosentista ja työnantajakohtaisesta työkyvyttömyyseläkemaksuprosentista. Tasoltaan eläkemaksu vastaa TyEL-järjestelmän keskimääräistä maksutasoa, jolloin se on vakaampi ja paremmin ennustettavissa kuin valtion eläkejärjestelmän aiempi maksutaso. Uuden maksurakenteen perusteella virastojen toimintamenomäärärahoja lisättiin vuoden 2019 talousarviossa yhteensä 8 miljoonalla eurolla ja vähennettiin 39 miljoonalla eurolla. Vähennykset kohdistuivat Rajavartiolaitoksen ja Puolustusvoimien määrärahoihin, koska sotilashenkilöstön osalta eläkemaksut alenivat uudistuksen johdosta merkittävästi.

2.3 Johtamisen ja tuottavuuden parantaminen

Julkisen johtamisen kehittämisellä tuettiin hallinnon uudistuksia, hyvän hallinnon jatkuvuutta ja esimerkillistä työnantajatoimintaa. Kehittäminen on jatkumo ja hankkeet ja kehittämistoimet perustuvat aikaisempien hankkeiden tuloksille ja niiden jatkokehittämiselle, toimintaympäristön muutosten ennakkoinnille ja hallituksen linjauksille. Valtiovarainministeriö arvioi yhteistyössä julkisen sektorin muiden edustajien kanssa julkisen johtamisen kokonaisuutta ja yhteistyömahdollisuuksia johtamisen kehittämisessä ja johdon tuessa. Se muun muassa toteutti yhteistyössä Kuntaliiton kanssa valtiohallinnon ja kuntien johtajille sekä kansanedustajille ja kuntapäätäjille suunnatun verkkokyselyn julkisen johtamisen tulevaisuudesta ja identiteetistä.

Ministeriön tavoitteena on ollut varmistaa, että julkisen hallinnon johtajat ovat myös voimakkaissa hallinnon muutoksissa eettisesti ja ammatillisesti sitoutuneita ja kyvykkäitä. Tätä varten on jatkettu johtamisvalmennusohjelmien toteutusta (mm. Uudistuja-ohjelma) ja käynnistetty uusi Horizons -johtamisvalmennusohjelma. Johdon ammatillisuutta ja yhteisyyttä vahvistettiin myös erilaisissa yhteis- ja pienryhmätapaamisissa. Vuonna 2010 toteutettiin ensimmäinen valtionhallinnon ja kuntajohtajien yhteinen Julkisen johtamisen päivä. Ministeriö käynnisti johtamisvalmennuksen kokonaisuuden arvioinnin.

Valtionhallinnon johdon tukea vahvistettiin myös muutoin. Ministeriö kehitti johtamisen arviointia ja tietojen hyödyntämistä osana johtamissopimusmenettelyä ja pyrki edistämään ministereiden ja kansliapäälliköiden välisten erityisten johtamiskeskusteluiden käymistä. Ylimmän johdon valintaa tukevan arviointiryhmän käyttöä kokeiltiin onnistuneesti Tilastokeskuksen pääjohtajan valinnassa. Ministeriön tavoitteena on kehittää edelleen vastaavan arviointiryhmän käyttöä ja selvittää mahdollisuuksia hyödyntää käytäntöä myös laajemmin ylimmän johdon valinnoissa. Osana hallituksen linjaamaa henkilöstöjohtamisen uudistamista selvitettiin ja mallinnettiin aikaan ja paikkaan sitomattoman johtamisen mahdollisuuksia ja riskejä.

Hallitusohjelmaan sisältyvä valtion henkilöstöjohtamisen uudistusohjelma käynnistettiin kytkemällä valtion ministeriöiden ja virastojen henkilöstöjohto mukaan työskentelyyn. Poikkihallinnollisena yhteistyönä käynnistettiin kaikkiaan yhdeksän kokeilua tai kehittämistoimea, joiden tavoitteena on parantaa valtion henkilöstöjohtamisen ja henkilöstöhallinnon käytäntöjä niin, että työntekijäkokemus ja sitä kautta valtion työnantajakuva ja valtion kilpailukyky työnantajana paranevat.

Valtionhallinnon esimiesten roolin muutosta tuettiin verkottamalla eri virastojen esimiehiä uusien työnteon tapojen ja työn murroksen teemoihin liittyen. Yhdessä tunnistettuja esimiestyön painopisteitä ovat valmentavan työkuulttuurin rakentaminen, verkostomaisen yhteistyön edistäminen sekä monipaikkaisen ja paikkariippumattoman työnteon mahdollistaminen.

Tietojohdaminen on yksi konserniohjauksen ja johtamisen kehittämisen painopistealue valtiovaraministeriössä. Valtionhallinnon tietojohdamisen vahvistamiseksi Valtiokonttoriin perustettiin vuonna 2017 analysointi- ja raportointipalvelu. Analysointi- ja raportointipalvelu tuotetaan konsernitoimijoiden yhteistyössä ja se on ratkonut jo lähes 150 asiakastoimeksiantoa vuoden 2019 loppuun mennessä. Palvelussa ratkaistaan virastoasiakkaiden tietointensiivisiä ongelmia konsultoivalla toimintatavalla ja tietojohdamisen toimintatapoja vahvistamalla. Palvelun mahdollistamiseksi rakennetaan analysointi- ja raportointialusta, joka mahdollistaa tietojen tehokkaan hyödyntämisen. Osana hanketta on vuoden 2019 lopussa avattu Tutki hallintoa.fi -verkkopalvelu, joka sisältää tietoa valtionhallinnosta ja kunnista.

Tietojohdamisen vahvistaminen edellä mainituilla alueilla edellyttää lainsäädäntömuutoksia. VM:ssä on valmisteltu hallituksen esitys, joka annetaan valtioneuvostolle vuoden 2020 alkupuolella. Hallituksen esitys sisältää ehdotukset laiksi valtiokonttorista annetun lain ja Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta annetun lain muuttamisesta. Esityksen mukaan Valtiokonttori tuottaisi analysointi- ja raportointipalveluja valtionhallinnolle sekä saisi tehtävän hoitamisen edellyttämät välttämättömät tiedot maksutta ja salassapitosäännösten estämättä. Lisäksi Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus tuottaisi talous- ja henkilöstöhallintoa koskevaa analysointi- ja raportointipalveluja virastoasiakkaille sekä osallistuisi valtion tiedolla johtamisen kehittämiseen osana yhteisten palveluntuottajien yhteistyötä. Lakiehdotus sisältää myös säännöksiä palveluissa hyödynnettävien tietojen rekisterinpitäjyydestä.

Tuottavuuden ja valtion toiminnan parantamisen, digitalisaation edistämisen ja toimintatapojen ja palveluiden uudistamisen merkittävimmät tuotokset koskevat tuottavuusanalyysien toteuttamista. Vuoden 2019 aikana valmistuivat seuraavat analyysit: luvat ja valvonta, maahantulo, valtionavustus, kehitysyhteistyö, palveluverkko, Rikosseuraamuslaitoksen arviointi, Poliisihallituksen IT-projektimalli, Oikeusrekisterikeskuksen arviointi, Häätäkeskuksen mittariseuranta ja Suomen maarajojen tekninen valvonta. Tuottavuusanalyysimallista ja kokonaisuudesta laadittiin erillinen arviointi ja yhteenveto. Lisäksi tuottavuuslaskennan tietojohdamisen kehittämistä jatkettiin tuottavuusmittarikokeiluilla Palkeissa ja Verohallinnossa.

Valtionhallinnon toimipaikkaverkoston ja julkisen hallinnon asiointipisteiden kehittämiseksi 2020-luvulla käynnistettiin selvitystyö, jossa hyödynnettiin tehtyjä tuottavuusanalyyssejä. Hankkeen pääpaino oli tarvittavan tietoaineiston laajentamisessa mm. Senaattikiinteistöjen kanssa sekä työn integroinnissa yhteen julkisen hallinnon strategian laadinnan kanssa.

Valtion eri organisaatioiden ohjelmistorobotiikan ja tekoälyn käyttöä ja osaamista laajennettiin mm. rahoittamalla ohjelmistorobotiikan ja tekoälyn käyttöön liittyviä kehittämissankkeita ja kokeiluja erillisrahoituksella sekä tukemalla rahoitusta saaneiden hankkeiden tiedon jakamista, verkostoitumista ja raportointia. Lisäksi valtiovarainministeriö osallistui kansallisen innovaatioverkoston työn koordinointiin sekä OECD:n innovaatiotyöhön.

2.4 Valtionhallinnon konsernipalveluiden kehittäminen

Toimintavuoden aikana valmistuivat valtion konsernipalvelujen yhteiset strategiset linjat. Linjausten toimeenpanemiseksi aloitettiin yhteisten palvelukuvausten ja palvelukartan tekeminen, vietiin yhteisiä tulostavoitteita palvelutuottajien tulossopimuksiin tai muuhun ohjaukseen, aloitettiin mallintamaan valtion rekrytointiprosessia sekä organisoitiin valtiovarainministeriön ohjaajien ja palvelutuottajien säännöllisiä tapaamisia eri kokoonpanoilla (strateginen ohjaus, tulosohtaus, palvelujen yhteiskehittäminen).

Valtion henkilöstön matkustusta ja matkahallinnon organisointia selvittävä työryhmä tarkasteli matkustuksen ja matkahallinnon nykytilaa ja sille asetettujen tavoitteiden toteutumista. Työryhmä ehdotti uutta toimintamallia matkustuskäytäntöjen ja matkahallinnon kehittämiseksi huomioiden ympäristö- ja kestävän kehityksen näkökohdat. Tunnistettujen kehittämistoimenpiteiden toteutus ajoittuu vuodelle 2020.

Valtion henkilöstöhallinnon toimintojen kehittämishankkeessa valtiovarainministeriö sijoitti virastot ja Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen kehittämään henkilöstöhallinnon tehtäviä, toimintatapoja, prosesseja, työnjakoa, osaamista ja johtamista. Kun virastot ja palvelukeskus yhdessä kehittävät ja tehostavat toimintaansa, henkilöstöhallinnon palvelut pystytään tuottamaan keskimäärin pienemmällä henkilöstöpanoksella ja virastoissa toiminnan painopiste siirtyy palvelussuhteiden hallinnoimisesta strategisempaan, organisaation tuloksellisen toiminnan tukemiseen ja varmistamiseen. Valtioneuvoston vuonna 2017 valtion henkilöstöhallinnolle asettaman säästötavoitteen toteutumisen varmistamiseksi valtiovarainministeriö asetti valtion henkilöstöhallinnolle yhdessä ja kirjanpitoyksiköille erikseen säästötavoitetta vastaavan noin 20 prosentin suuruisen tuotavuuden kasvutavoitteen. Palkeet-palvelukeskus tuki kehittämistä laskemalla virastoille henkilöstöhallinnon työajan kohdennus- ja suoritetiedoista erilaisia toimintaa kuvaavia tunnuslukuja.

Valtion digitaalisen oppimisympäristön eOppivan käyttäjämäärä kasvoi voimakkaasti vuoden aikana, ja vuoden 2019 lopussa 30 000 valtion työntekijää oli kirjautunut eOppivaan. Palvelu perustuu valtionhallinnon laajaan sisäiseen yhteistyöhön ja se on saanut paljon positiivista palautetta. Valtiovarainministeriö solmii palvelun tuottamisesta HAUSin kanssa vuositasoisen sopimuksen ja seuraa sen toteutumista erityisesti vaikuttavuuden näkökulmasta.

Valtion konsernitoimijoiden yhteistyönä käynnistettiin kaksivuotinen yhteiskehittämisen ja oppimisen Työ 2.0 Lab -kokeilu. Kokeilun tavoitteena on edistää parempien ratkaisujen ja päätösten syntymistä valmisteilla oleviin ja myös hallitusohjelman linjaamiin poikkiallinnollista osaamista edellyttäviin asiakokonaisuuksiin. Kokeilulla vakiinnutetaan verkostomaisen yhteiskehittämisen toimintamallia valtionhallintoon, synnytetään yhteisen

valtioneuvostotyön perustaksi yhteisen työn edellyttämiä rakenteita (ympäristöt, alustat, tilat, verkostot) sekä tarjotaan alusta myös hallinnon ulkopuolisten toimijoiden osallistumiseen. Lisäksi kokeilu toimii tärkeänä virkamiesten innovaatiokyvykkyyden vahvistamisen välineenä sekä erilaisten toimintatapakokeilujen kiihdyttämönä.

2.5 Rahoitusmarkkinoiden kehittäminen

Neuvottelut EU:n pankkiunionin syventämiseksi jatkuivat vuoden 2019 aikana. Jäsenvaltioiden näkemykset hankkeen seuraavista askelista ovat kuitenkin edelleen vahvasti jakautuneita. Suomi on neuvotteluissa korostanut, että ennen kuin pankkiunionin riskienjakoa voidaan lisätä, riskejä pitää vähentää ja siten tasata pelikenttää eri jäsenvaltioiden välillä. Ecofin -neuvostossa linjattiin joulukuussa 2019, että tekninen työ yhteisen talletussuojan, pankkien kriisinratkaisulainsäädännön ja valtioriskien sääntelykohtelun osalta jatkuu vuoden 2020 aikana. Väliraportti työn etenemisestä tuotetaan ministereille jälleen kesäkuussa 2020. Yhteisen varautumisjärjestelyn osalta tekninen työ jatkui euroryhmän puitteissa, mutta päätös sen käyttöönoton aikataulusta siirtyi kuluvalle vuodelle.

Suomen puheenjohtajakauden lopulla hyväksyttiin neuvoston päätelmät pääomamarkkinaunionin syventämiseksi, kuten myös rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisen jatkotyön strategisista painopisteistä. Samoin puheenjohtajuuskauden lopulla saavutettiin neuvoston yleisnäkemys EU:n asetusehdotuksesta keskusvastapuolten elvytyksestä ja kriisinratkaisusta. Suomi edisti puheenjohtajakaudellaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta kestävästä sijoittamista helpottavasta kehyksestä (ns. taksonomia-asetus). Syyskuussa 2019 jäsenvaltiot antoivat Suomelle neuvottelumandaatin aloittaa EU-instituutioiden väliset neuvottelut ja joulukuussa 2019 EU-instituutiot saavuttivat hankkeesta poliittisen yhteisymmärryksen. Suomen johdolla saavutettiin myös onnistuneesti alustava sopimus Euroopan parlamentin ja neuvoston kesken asetuksesta yrityksille suunnatun joukkorahoituspalvelun eurooppalaisista tarjoajista.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaa koskeva säädösvalmisteluvastuu siirrettiin rahanpesulain osalta sisäministeriöltä valtiovarainministeriölle. Valtiovarainministeriölle siirtyi myös rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toimintaryhmän (FATF) asioiden koordinaatio kansallisella tasolla sekä Suomen edustaminen kokousviikolla. Tämän myötä valtiovarainministeriö siirtyi myös vastuu kansallisesta FATF-johtoryhmästä ja sen alaisuudessa toimivasta pysyvästä FATF-ryhmästä. Valtiovarainministeriö asetti myös yhdessä sisäministeriön kanssa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen kansallisen viranomaisyhteistyöryhmän ja kansallisen riskiarviotyöryhmän. Valtiovarainministeriö ja sisäministeriö käynnistivät esiselvitystyön riskiarviotyön pohjaksi. Euroopan komissio antoi 24.7.2019 Euroopan parlamentille ja neuvostolle tiedonannon ja neljä

arviointiraporttia, jotka koskivat sisämarkkinoihin vaikuttavien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskien arviointia, EU:n pankkisektorilla viime aikoina paljastuneita rahanpesutapauksia, eurooppalaisten rahanpesun selvittelykeskusten yhteistyötä ja keskitettyjen pankkilirekisterien yhteen liittämistä. Valtiovarainministeriö osallistui rahanpesutapauksia koskevan raportin laadintaan tapaamalla komission edustajia ja informoi eduskuntaa tiedonannon ja arviointiraporttien sisällöstä e-kirjeellä. Valtiovarainministeriö järjesti myös rahanpesuseminaarin kansallisille viranomaisille ja ilmoitusvelvollisille 11.6.2019.

Valtiovarainministeriö myönsi EU:n nk. arvopaperikeskusasetuksen mukaisen arvopaperikeskuksen toimiluvan Euroclear Finland Oy:lle.

Kotitalouksien ylivelkaantumista rajoittavia makrovakauden valvontavälineitä valmisteleva valtiovarainministeriön työryhmämietintö luovutettiin lokakuussa 2019. Työryhmän muistiossa esitetään toimenpiteitä, joiden avulla voitaisiin nykyistä tehokkaammin rajoittaa yksityishenkilöiden tai kotitalouksien hallitsematonta velkaantumista. Työryhmän analyysin ja siitä saadun lausuntopalautteen pohjalta laaditaan asiasta hallituksen esitys keväällä 2021.

Vuoden 2019 alussa valtiovarainministeriö osallistui yhdessä muiden rahoitusmarkkinaviranomaisten kanssa Pohjoismaiden ja Baltian maiden rajat ylittävään pankkikriisiharjoitukseen. Tavoitteena oli kehittää viranomaisten välistä rajat ylittävää yhteistyötä ja tietojenvaihtoa sekä testata päätöksentekoprosessien toimivuutta pankkisektorin kriisitilanteissa, johon liittyvässä lainsäädännössä ja viranomaisrakenteessa on tapahtunut viime vuosina merkittäviä muutoksia. Harjoitus oli kansainvälisestikin katsottuna kunnianhimoinen ja osoitti hyvien yhteistyömallien etukäteissuunnittelun merkitystä kriisitilanteissa.

Valtiovarainministeriö asetti tammikuussa 2019 työryhmän, jonka tehtävänä oli esittää tarvittavat tarkistukset Valtion eläkerahastosta annettuun lakiin, siten että rahaston sijoitustoimintaa voidaan suunnitella pitkäjännitteisesti samalla kun tasataan tehokkaasti eläkemenoista talousarvioon aiheutuvaa menopainetta. Työryhmä luovutti muistionsa valtiovarainministeriölle tammikuussa 2020. Työryhmän analyysin pohjalta on tarkoitus laatia hallituksen esitys asiasta vuoden 2020 aikana.

Vuoden 2019 aikana jatkettiin työtä valtion velanhallinnan kehittämiseksi. Velanhallinnan organisointimallia tarkastelemaan asetettiin ministeriön sisäinen työryhmä. Työryhmän muistio valmistui kesällä 2019. Lisäksi valtiovarainministeriö pyysi Suomen Pankilta virka-apua velanhallinnan korkoriskin hallinnassa käytettävän korkoriskimallin ulkoisessa auditoinnissa. Suomen Pankin analyysi valmistui huhtikuussa 2019. Työ jatkotoimenpiteiden osalta jatkuu kuluvan vuoden puolella.

Lokakuussa 2019 julkaistiin valtiovarainministeriön vuosittainen katsaus valtion taloudellisiin vastuihin ja riskeihin. Raportin mukaan valtion vastuiden kasvu sekä vaatimattomat kasvunäkymät, jonka taustalla on rakenteellisia tekijöitä heikon tuottavuuskehityksen ja ikääntyvän väestön muodossa, ovat pienentäneet valtion liikkumatilaa mahdollisessa makrotalouden häiriötilanteessa. Velkaantumiseen ja ehdollisten vastuiden kasvuun ja niiden riskienhallintaan tulisikin kiinnittää erityistä huomiota. Myös rakenteellisille uudistuksille, jotka tukevat työllisyys- ja tuottavuuskehitystä, on edelleen tarvetta.

Valtiovarainministeriö osallistui työ- ja elinkeinoministeriön vuoden 2018 lopussa asettamaan työryhmään, jonka tehtävänä oli tarkastella Suomen julkisen vienninrahoitusjärjestelmän kehittämistarpeita. Työryhmä jätti loppuraporttinsa kesällä 2019. Työryhmän suosituksissa nostettiin muun muassa esille, että vienninrahoitusjärjestelmää tulisi pyrkiä kehittämään suuntaan, missä kaikki toiminnan riskit olisi keskitetty läpinäkyvästi yhteen paikkaan toiminnan kokonaisriskien arvioimisen helpottamiseksi. Työryhmän raportissa korostettiin myös Finnveran vakavaraisuuden seurannan ja pääomien riittävyttä kuvaavien mittareiden sekä rahoitusvalvonnan laadun kehittämistarpeita.

2.6 EU:n talousarvio ja rahoituskehys vuosille 2021-2027

Vuonna 2019 EU:n talousarvioon ja rahoituskehukseen vuosille 2021-2027 liittyvien asioiden valmisteluja ohjasi pitkälti Suomen EU-puheenjohtajuuskausi heinäkuusta joulukuun loppuun.

Komissio antoi 5.6.2019 esityksensä EU:n yleiseksi talousarvioksi vuodelle 2020, josta laadittiin U-kirjelmä. Suomen vetovastuu talousarvion valmistelusta alkoi jo kesäkuussa neuvoston budjettikomiteassa eli työryhmätasolla.

Lähtötilanne oli haastava. Ero neuvoston ja parlamentin kannoissa oli noin 4,2 miljardia euroa sitoumuksissa ja noin 6 miljardia euroa maksuissa. Budjettineuvottelut käytiin hyvässä hengessä ja ratkaisuhakuisesti. ECOFIN (budjetti) -neuvosto sekä toimielinten välinen sovittelukomitea kokoontuivat 15.11. ja 18.11.2019 tavoitteenaan saavuttaa yhteisymmärrys EU:n vuoden 2020 talousarviosta. Yhteisymmärrys saavutettiin 18.11.2019 sovitte luajan puitteissa. Tämän jälkeen neuvosto ja parlamentti vahvistivat kukin tahoillaan vielä virallisesti saavutetun sovun.

EU:n vuoden 2020 talousarvion keskiössä ovat erityisesti ilmastonmuutoksen hillintä, kasvu ja kilpailukyky, työpaikkojen luominen, turvallisuus ja muuttoliike. Vuoden 2020 talousarvio on kokonaisuudessaan noin 168 688 miljoonaa euroa sitoumuksina ja noin 153 566 miljoonaa euroa maksuina. [Komission talousarvioesitykseen verrattuna lopullisessa vuoden 2020 talousarviossa sitoumusten taso kasvoi 400 miljoonaa euroa, kun taas maksujen taso väheni noin 50 miljoonaa euroa.]

Neuvoston työryhmä, budjettikomitea kokoontui syyskuun alussa Helsingissä pidettyyn kokoukseensa, jossa käsiteltiin ilmastorahoitukseen liittyviä kysymyksiä.

Kolmesta EU:n lisätalousarvioesityksestä laadittiin e-kirje eduskunnalle.

Tulevan monivuotisen rahoituskehysten (MFF) käsittelyä edistettiin koko puheenjohtajakauden ajan. Valtiovarainministeriö vastasi keskeisesti tarvittavien meno- ja tulopuolen laskelmien tuottamisesta kokonaiskuvan saamiseksi sekä koordinoi keskeisten sektoriministeriöiden välistä MFF-laskentaryhmän työtä.

ECOFIN-neuvostossa 9.7.2019 käytiin keskustelu EU:n tulevasta rahoitusjärjestelmästä eli omien varojen järjestelmästä. Keskustelun keskiöön nousivat varsinkin uudet mahdolliset omat varat unionin budjetin kattamiseksi, joita muutamat jäsenvaltiot olivat nostaneet esille. Ottaen huomioon MFF-neuvottelujen tiukka aikataulu sekä se, ettei uusille ehdotuksille löytynyt suurempaa kannatusta ECOFIN-neuvostossa, päätettiin, ettei uusista rahoituslähteistä aloiteta keskustelua neuvoston työryhmissä Suomen puheenjohtajuuskaudella.

2.7 Talous- ja rahaliiton kehittäminen

Talous- ja rahaliiton (EMU) syventämisestä käytävät neuvottelut jatkuivat vuoden 2019 aikana. Neuvottelut keskittyivät pankkiunionin loppuunsaattamiseen, Euroopan vakausmekanismiin (EVM) kehittämiseen sekä euroalueen talousarviovälineen pääpiirteisiin.

Eurohuippukokous vahvisti kesäkuussa 2019 euroryhmässä saavutetun sovun Euroopan vakausmekanismista (EVM) tehdyn sopimuksen uudistamisesta. Neuvotteluja jatkettiin syksyllä sopimusmuutoksen edellyttämien teknisten yksityiskohtien ja ohjeiden muuttamisesta. Joulukuussa 2019 eurohuippukokous vahvisti EVM:n uudistamisen kokonaisuudesta saavutetun periaatteellisen sovun. EVM:n rahoitustuen keskeiset muutokset koskevat velkakestävyuden arvioimisen käytäntöjä, velkajärjestelymenettelyiden kehittämistä, ennalta varautuvan rahoitusavun ehtojen muutoksia sekä komission ja EVM:n välisen työnjaon muutoksia.

Pankkiunionin loppuunsaattamisen keskeiset elementit koskevat yhteisen varautumisjärjestelyn toteuttamista EVM:sta pankkien yhteiselle kriisinratkaisurahastolle, yhteisen talletussuojan luomista sekä mahdollisesti myös keskusteluja maksuvalmiusrahoituksesta pankkien kriisinratkaisussa. Varautumisjärjestelyn enimmäismääräksi sovittiin 68 miljardia euroa. Lisäksi keskusteluja käytiin ehdoista ja sopimusmuutoksista, joilla yhteinen varautumisjärjestely EVM:sta voitaisiin ottaa käyttöön aikaistetusti. Päätös käyttöönoton aikataulusta siirtyi kuitenkin kuluvalle vuodelle.

Eurohuippukokous sopi joulukuussa 2018, että EU:n tulevan monivuotisen rahoituskehysten yhteydessä voidaan perustaa uusi budjettiväline euroalueen toiminnan parantamiseksi. Uusi väline tukisi maiden taloudellista lähentymistä ja kilpailukykyä myöntämällä rahoitustukea rakenteellisia uudistuksia ja niitä tukevia julkisia investointeja varten, eikä sillä ole roolia makrotaloudellisessa vakauttamisessa. Euroryhmä pääsi lokakuussa 2019 yhteisymmärrykseen talousarviovälineen pääpiirteistä, jonka jälkeen sen valmistelu siirtyi lainsäädäntöprosessiin neuvoston työryhmään osana uudistusten ja investointien tuki-ohjelmaa. Joulukuun 2019 eurohuippukokous pyysi vielä euroryhmää valmistelemaan pikaisesti ehdotuksia talousarviovälineen rahoituksesta ja erityisesti sen täydentämisestä mahdollisen valtiosopimuksen avulla, jotta väline voidaan saattaa valmiiksi osana monivuotisista rahoituskehyksistä käytäviä neuvotteluja.

3 Vaikuttavuus

3.1 Toiminnan vaikuttavuus

3.1.1 Työllisyyden ja tuottavuuden kasvun vahvistaminen

Taloukasvuun vaikuttaa työllisyyden ja tuottavuuden kehitys. Valtiovarainministeriö on omalta osaltaan tuottanut analyysejä toimenpiteistä, joilla pyritään parantamaan työllisyyttä sekä tuottavuutta. Rakennepoliittisista toimista on tuotettu aineistoa ja otettu osaa keskusteluun sekä kotimaassa että EU:ssa ja muissa kansainvälisissä järjestöissä. Toimenpiteiden vaikutusarviointia on kehitetty tietoon pohjautuvan päätöksenteon tueksi. Vuoden 2019 teemoista voidaan mainita muun muassa Suomen kansantalouden tuotantopotentiaalain kasvunäkymät sekä yleisemmin yhteistyö tutkimuskentän kanssa.

3.1.2. Julkisen talouden kestävyuden turvaaminen

Pääministeri Sipilän hallitusohjelmassa asetettu 72 prosentin työllisyystavoite ylitettiin kertomusvuonna. Hallitusohjelman mukainen tavoite velkaantumisen taittamisesta saavutettiin jo aiemmin vaalikauden aikana ja velkasuhde aleni edelleen kertomusvuonna.

Toimintavuoteen 2019 sisältyi eduskuntavaalien lisäksi uuden hallituksen pääministerin vaihdos. Pääministeri Rinteen ja sen jälkeen pääministeri Marinin hallitus asetti tavoitteeksi työllisyysasteen nostamisen 75 prosenttiin ja työllisten määrän vahvistuvan vähintään 60 000 henkilöllä vuoden 2023 loppuun mennessä. Lisäksi hallitus tavoittelee normaalin kansainvälisen talouden tilanteessa julkisen talouden tasapainoa vuonna 2023. Valtiovarainministeriö osallistui taloukasvua vahvistavien toimenpiteiden valmisteluun ja talousennusteiden laadintaan.

3.1.2.1 Valtiontalous

Valtiovarainministeriön työ hallituksen talouspolitiikan tukemisessa liittyi vuonna 2019 etenkin vaalikauden vaihtumiseen. Työ kohdistui uuden hallituksen talouspolitiikan suunnitteluun, hallitusohjelmaan ja ensimmäiseen julkisen talouden suunnitelmaan liittyneiden analyysien, yhteenvetojen ym. valmisteluun sekä verolainsäädännön muutosten taustoitamiseen.

Budjetoinnin osalta valmistui useampi työryhmäraportti, joiden tarkoituksena oli tuottaa tietopohjaa ja esittää mahdollisia toteutusvaihtoehtoja hallitusohjelmaneuvoitteluihin. Tammikuussa 2019 valmistui ilmiöpohjaiseen budjetointiin liittyviä näkökohtia selvittävän työryhmän raportti sekä budjetin ja JTS-prosessien kehittämistä selvittänyt työryhmän raportti. Lisäksi valmisteltiin raportti koskien kehysjärjestelmän kehittämistä vaalikaudelle 2019-2023 sekä päivitettiin menokartoitus, jossa kuvataan valtion menot, valtion osarahoittamat etuus- ja palvelujärjestelmät sekä verotuet. Kestävä kehitys huomioitiin sekä julkisen talouden suunnitelmissa, että vuoden 2020 talousarvioesityksessä.

Valtiovarainministeriössä laadittiin virkamiespuheenvuoro uuden hallituksen työtä tukemaan. Virkamiespuheenvuorossa nostettiin esiin hidastuvan talouskasvun mukanaan tuomat riskit Suomen julkiselle taloudelle. Virkamiespuheenvuorossa todettiin, että julkisen talouden kestävyysongelmaa ei ole vielä saatu ratkaistua.

Julkisen talouden tasapainon ja hyvän veropolitiikan edellytysten parantamiseksi valtiovarainministeriö on pyrkinyt lisäämään julkiseen talouteen ja verotukseen liittyvää tutkimusta. Kertomusvuonna saatiin päätökseen useita tutkimushankkeita, joista laajin koski verotuksen rakennemuutoksen pitkän aikavälin suunnitelmaa. Muut tutkimukset keskittyivät pääosin yrityksiin kohdistuvien verotukien vaikutuksiin ja vaikuttavuuteen.

3.1.2.2 Kuntatalous

Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarvotietojen mukaan kuntatalouden (kunnat ja kuntayhtymät) vuoden 2019 toimintakate heikkeni 4,6 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Kuntatalouden lainakanta kasvoi edelleen.

Tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien toimintakulut nousivat voimakkaasti, sen sijaan nettoinvestointien taso nousi maltillisesti. Valtionosuudet ja verotulot kasvoivat, mutta kuntien verokertymää pienensivät tulorekisterin käyttöönotosta johtuneet ongelmat ja muutokset ennakonpidätystavassa. Näistä seikoista johtuen arviolta noin 600 miljoonaa euroa kunnallisveroja siirtyy tilitettäväksi vuonna 2020. Kokonaisuutena kuntien rahoituksen riittävyys heikkeni ja lainakanta kasvoi edelleen.

Myös kuntayhtymien lainakanta kasvoi. Kuntayhtymien toimintamenot kasvoivat tilinpäätösarvotietojen mukaan 7,4 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna ja investoinnit pysyivät korkealla tasolla. Kuntayhtymien taloutta selittää pääosin sairaanhoitopiirien talous. Ainoastaan kahdella sairaanhoitopiirillä tulos oli nolla tai positiivinen. Lainakantaan vaikuttaa erityisesti pitkään kiivaana jatkunut sairaalarakentaminen.

Kuntien haastavan taloustilanteen helpottamiseksi hallitus päätti syksyllä maksaa kunnille kertaluonteisen 237 miljoonan euron valtionosuuksien lisäyksen jo vuonna 2019 vuoden 2020 sijasta. Lisäyksessä oli kyse kiky-sopimuksen lomarahaleikkauksiin liittyvästä kompensatiosta.

Vuoden 2019 aikana suoritettiin kolme erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyä. Honkajoki, Kyyjärvi ja Vehmaa tulivat arviointimenettelyyn taseeseen kertyneen alijäämän perusteella. Honkajoelle ja Kyyjärvelle arviointiryhmä esitti kunnan heikon taloudellisen tilanteen vuoksi kuntajakoselvittäjän asettamista, Vehmaalle laadittiin talouden tasapainottamissuunnitelma.

Kuntien ja kuntayhtymien taloustietojen automaattista raportointia koskeva lainsäädäntö valmistui ja tuli voimaan 1.1.2020. Kunnat ja kuntayhtymät veloitetaan toimittamaan erikseen säädetyt taloustietonsa suoraan taloushallinnon tietojärjestelmistään valtiokonttorin ylläpitämään valtakunnalliseen tietovarantoon yhdenmukaisessa ja vertailtavassa muodossa. Kunnat ja kuntayhtymät testaavat taloustietojen automaattista raportointia vuoden 2020 talousarviotiedoilla. Kuntien ja kuntayhtymien on valmistauduttava uuteen raportointimalliin vuoden 2020 aikana. Tiedot on toimitettava uudella mallilla vuoden 2021 alusta alkaen.

3.1.3 Rakenteiden ja toimintatapojen luominen asiakaslähtöisille ja tuloksellisille julkisille palveluille

3.1.3.1 Maakunta- ja sote-uudistus

Maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelu käynnistyi vuonna 2015. Siinä oli tarkoitus perustaa 18 itsehallinnollista maakuntaa. Maakunnat olisivat järjestäneet alueensa sosiaali- ja terveyspalvelut. Maakunnille olisi siirtynyt myös muita tehtäviä ELY-keskuksista, TE-toimistoista, aluehallintovirastoista, maakuntien liitoista ja muista kuntayhtymistä sekä kunnista.

Uudistuksen tavoitteena oli tarjota ihmisille nykyistä yhdenvertaisempia palveluja, vähentää hyvinvointi- ja terveyseroja, hillitä kustannusten kasvua sekä vahvistaa peruspalveluja ja hyödyntää digitaalisia palveluja paremmin. Uudistuksen tavoitteena oli lisäksi kaventaa julkisen talouden kestävyysvajetta noin 3 miljardilla eurolla vuoteen 2029 mennessä. Uudistukseen liittyi mittava lainvalmistelutyö sekä toimeenpanon valtakunnallinen ja alueellinen valmistelu. Valmistelutyötä toteutettiin ministeriörajat ylittävällä poikkihallinnollisella yhteistyöllä.

Maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelua jatkettiin 8.3.2019 asti. Tuolloin pääministeri Juha Sipilä hallitus erosi, eikä maakunta- ja sote-uudistuksen jatkovalmisteluun ollut enää edellytyksiä. Tämän jälkeen uudistusta koskeva työ kohdistettiin valtakunnallisen

valmistelun sekä alueilla tapahtuneen esivalmistelun ja ICT-valmistelun päättämiseen, tehdyn työn dokumentointiin, raportointiin sekä muuhun uudistusta koskevan valmistelutyön hallittuun alasarjaan. Valtakunnallista Valtion lupa- ja valvontavirasto Luovan perustamisesta koskevaa toimeenpanohanketta toteutettiin osana maakuntauudistusta. Myös Luova-toimeenpanohanke ajettiin hallitusti alas 30.6.2019 mennessä.

Pääministeri Antti Rinteen hallitus käynnisti sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutoksen, jonka toteuttamista pääministeri Sanna Marinin hallitus jatkaa. Valmistelussa otetaan huomioon edellisten vaalikausien valmistelu. Uudistuksessa kootaan sosiaali- ja terveystalouden järjestäminen kuntaa suuremmille itsehallinnollisille alueille. Myös pelastustoimen järjestäminen siirretään maakuntien tehtäväksi. Maakuntien toiminnasta, taloudesta ja hallinnosta säädetään erillisellä lailla. Alueiden päätöksenteosta vastaavat suorilla vaaleilla valitut valtuutetut. Maakunnat tuottaisivat palvelut pääosin julkisina palveluina.

Vuonna 2019 selvitettiin muun muassa kuntien roolia palvelujen tuottajana sekä Uudenmaan, pääkaupunkiseudun tai Helsingin alueen erillisratkaisua. Myös rahoitusjärjestelmän valmistelu etenee.

Vuoden 2019 aikana valmisteltiin myös valtion erityistehtävayhtiöiden SoteDigi Oy:n ja Vi mana Oy:n yhdistyminen valtakunnalliseksi yhtiöksi 1.2.2020 alkaen. Yhtiön erityistehtävänä on kehittää sote- ja pelastusalan tuottavuutta ja vaikuttavuutta parantavia kansallisia digitaalisia ratkaisuja sekä edistää julkisen hallinnon ICT:n integraatiota ja yhteentoimivuutta.

3.1.3.2 Kuntapolitiikka

Valmistelutyö kuntalain kehittämistarpeiden arvioimiseksi ja lain päivittämiseksi vastamaan nykyisiä tarpeita käynnistyi. Tarkastelussa on erityisesti talouden realiteettien huomioiminen ja mahdollisen ylimääräisen sääntelyn purkaminen.

Kansallisen kaupunkistrategian 2020 valmistelu on käynnistynyt syksyllä 2019. Hallitusohjelman mukaisesti työn lähtökohtana on vastata kaupungistumisen mahdollisuuksiin ja haasteisiin YK:n kaupunkikehitysohjelman laaja-alaiset tavoitteet huomioon ottaen.

Strategian tavoitteena on luoda motivoivan ja avoimen prosessin tuloksena yhteinen näkemyksen siitä, mitä kaupungeissa tapahtuu ja pitäisi tapahtua vuoteen 2030 mennessä. Kaupunkilähtöisen strategian on määrä terävöittää kansallista kaupunkipolitiikkaa. Sillä tavoitellaan uudenlaista ajattelua ja toimivaa kumppanuutta. Yhdessä tekeminen auttaa priorisoimaan ja luomaan kytkentöjä toimenpiteiden välillä. Onnistuessaan lopputulos kuvastaa paitsi yhtenäisen valtioneuvoston näkemystä suhteessa kaupunkeihin, kestäväan kasvuun ja kehitykseen, myös laajapohjaista kaupunkien välistä yhteistyötä ja sitoutumista.

3.1.3.3 Julkisen hallinnon digitalisaatiokehitys

Julkisen hallinnon digitalisaatiota edistettiin vuoden 2020 talousarvion ja hallitusohjelman mukaisesti. Painopisteinä on ollut mm. digituen toimeenpano alueilla, digitaalisen turvallisuuden kehittäminen, digitaalisen identiteetin ja tunnistusratkaisun valmistelu, digitalisaation edistämishojelman ja kansallisen tekoälyohjelman valmistelu sekä tiedon avaamisen ja hyödyntämisen strategisten toimenpiteiden, kuten viranomaisten välisen tiedonvaihdon ja yhteentoimivuuden lisäämisen, toteuttaminen.

Digituella on lisätty kansalaisten digiosaamista ja ehkäisty digisyrjäytymistä. Tukimallia pilotoitiin ensin viidellä alueella ja toimeenpano laajeni vuoden 2019 aikana 14:n maakunnan alueelle. Yrityksiä ohjattiin käyttämään ensisijaisesti digitaalisia palvelukanavia viranomaisasioinnissa ja laajennettiin viestinvälityspalvelua. Kertomusvuonna valmisteltiin vuonna 2020 käynnistyvää digitalisaation edistämishojelmaa, selvitettiin automaattisen viranomaispäätöksenteon säädöstarpeita ja eettisiä periaatteita sekä jatkettiin kansallisen tekoälyohjelman AuroraAI:n valmistelua. AuroraAI-ohjelma muodostuu toimintamallista, verkosta ja osaamisen kehittämissohjelmasta. Vuonna 2019 jatkettiin digitaalisen identiteetin ja valtion takaaman tunnistusratkaisun suunnittelua tavoitteena, että kaikilla Suomessa asuvilla olisi mahdollisuus sähköiseen tunnistautumiseen.

Viranomaisomaisverkko Virven kehittäminen laajakaistaisen tiedonvälityksen mahdollistavaksi ja käyttäjien lisääntyneisiin tarpeisiin paremmin vastaavaksi Virve 2.0:ksi käynnistettiin. Julkisen hallinnon ICT-palvelutuotannon kokonaisuudesta aloitettiin selvitystyö ja laadittiin digitaalisen turvallisuuden linjaukset ja toimeenpanosuunnitelma, jotka vahvistetaan valtioneuvoston periaatepäätökseksi ja toimeenpannaan kevästä 2020 alkaen. Digitaalista turvallisuutta edistettiin Julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden kehittämisen JUDO-ohjelmalla. Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtorin ohjauksen selkeyttämiseksi laadittiin asetusmuutokset ja toiminnan kehittämiseksi valmisteltiin uusi strategia.

Valtiovarainministeriössä valmisteltiin laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019), joka tuli voimaan 1.1.2020. Laki edistää tiedonhallinnan yhdenmukaistamista, tietoturvallisuutta ja digitalisointia viranomaistoiminnassa. Lain vaatimusten toimeenpanoa ohjataan ja tuetaan. Lain toimeenpanoon liittyvän uuden viranomaisen, tiedonhallintalautakunnan, toiminta käynnistyy valtiovarainministeriön yhteydessä alkuvuonna 2020. Valtion virastoja velvoittavasta tiedonhallintalain mukaisesta lausuntomenettelystä säädetään tarkemmin annetulla asetuksella. Vuonna 2019 valmisteltiin myös laki ja asetukset, joiden mukaisesti Väestörekisterikeskus muuttui Digi- ja väestötietovirastoksi vuoden 2020 alussa. Uuden viraston toimintaa ohjaa ja valvoo valtiovarainministeriö.

Osana Suomen EU-puheenjohtajuuskauden ohjelmaa valtiovarainministeriö järjesti tietohallintojohdon tapaamisen sekä kaksi konferenssia, joiden teemoina olivat mm. digitalisaatio, tekoäly sekä data- ja alustatalous Euroopan tuottavuuden, kasvun, hyvinvoinnin ja työllisyyden avaintekijöinä. Lisäksi järjestettiin datatalousseminaari yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön ja liikenne- ja viestintäministeriön kanssa.

3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

3.2.1 Peruspalvelujen valtionosuudet

Valtionosuutta kunnille peruspalvelujen järjestämiseen maksettiin 8,7 miljardia euroa (momentti 28.90.30). Kunnan peruspalvelujen valtionosuudella ja verotuloihin perustuvalla valtionosuuden tasauksella pyritään turvaamaan kuntien mahdollisuudet pitää yllä riittävät peruspalvelut eri osissa maata ja tasapainottamaan kuntien lakisääteisiä tehtäviä ja niiden kokonaisrahoitusta alueittain ja kuntaryhmittäin. Valtionosuudet muodostavat kuntien käyttötuloista keskimäärin runsaan viidenneksen. Kunnittain osuus vaihtelee kuitenkin huomattavasti ollen enimmillään noin 60 prosenttia kunnan käyttötuloista.

Kuntien haastavan taloustilanteen helpottamiseksi hallitus päätti maksaa kunnille kertaluonteisen 237 miljoonan euron valtionosuuksien lisäyksen jo vuonna 2019 vuoden 2020 sijasta. Lisäyksessä oli kyse kiky-sopimuksen lomarahaleikkauksiin liittyvästä kompensatiosta.

Kuntarakennelain mukaisiin yhdistymisavustuksiin ja valtionosuuksien vähenemisen korvaamiseen käytettiin noin 3,69 miljoonaa euroa.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuusmomentilta irrotettiin 30 miljoonaa euroa momentille 28.90.32, valtionavustus kuntien kannustinjärjestelmiin. Momentin määrärahaa saa käyttää valtionavustusten maksamiseen kunnille ja kuntayhtymille digitalisaatiota edistävii hankkeisiin. Tavoitteena on tukea kuntien toimintatapojen uudistamista ja asiakaslähtöisyyttä tukevaa digitalisaatiota, saada aikaan kustannussäästöjä sekä edistää digitalisaatioon liittyvien valtakunnallisten strategisten tavoitteiden toteuttamista kuntalähtöisesti sekä kannustaa kuntia yhteistyöhön. Vuoden 2019 aikana järjestettiin kaksi erillistä avustushakua momentin määrärahoista.

3.2.2 Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon ohjaus

Vuoden 2019 valtion talousarviossa maakunta- ja sote-uudistuksen toimeenpanoon liittyviä määrärahoja oli koottu valtiovarainministeriön pääluokan momentille 28.70.05 (Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus, siirtomääräraha, 3 v). Alkuperäisessä talousarvioesityksessä momentille myönnettiin määrärahaa 211 015 000 euroa. Pääministeri Juhan Sipilän hallituksen maakunta- ja sote-uudistuksen valmisteluun tästä käytettiin valtiovarainministeriössä noin 7,88 miljoonaa euroa. Tästä noin 7,75 miljoonaa euroa myönnettiin uudistuksen yleisenä esivalmisteluvastuksena maakuntien liitoille. Vuosien 2017 ja 2018 momenteilta uudistuksen valmisteluun käytettiin valtiovarainministeriössä vuonna 2019 noin 950 000 euroa.

Valtiovarainministeriö koordinoi yhdessä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön sekä muiden keskeisten ministeriöiden kanssa maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelu- ja toimeenpanovaiheen digimuutosohjelmaa. Digimuutosohjelmaan sisältyvät tehtäväkokonaisuudet jakautuivat kansallisella toteutusvastuulla ja maakuntien toteutusvastuulla oleviin.

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen 8.3.2019 jättämän eronpyynnön vuoksi eduskunnan puhemiesneuvosto totesi, että eduskunnalla ei ole edellytyksiä käsitellä maakunta- ja sote-uudistusta, ja uudistus kokonaisuudessaan raukeaa. Tästä johtuen uudistusta koskeva työ kohdistettiin loppukeväällä ja kesällä 2019 maakuntien esivalmistelun ja ICT-valmistelun päättämiseen, tehdyn työn dokumentointiin, käytettyjen avustusten raportointiin sekä muuhun uudistusta välittömästi koskevan valmistelutyön hallittuun alasajoon. Alasajosta ja raportoinnista annettiin erillinen ohjeistus.

Uudistuksen muutosohjelmat raportoivat hankkeiden keskeisistä tuotoksista sekä valmistelun prosesseista ja kustannuksista. Digimuutosohjelman loppuraportti julkaistiin touko-kuussa 2019. Maakuntien valtionavustusten käytön raportit tuli toimittaa 28.2.2020 mennessä.

Vuoden 2019 toisessa lisätalousarviossa momentin 28.70.05 nimi ja käyttöperusteet muutettiin Antti Rinteen hallitusohjelman linjausten mukaisiksi. Määrärahaa saa tämän mukaisesti käyttää hallitusohjelman mukaisten tuottavuustoimenpiteiden valmisteluun ja toteutukseen, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistamiseen sekä avustusten maksamiseen toiminnan tehostamiseen ja sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastuspalveluiden uudistamista tukeviin hankkeisiin. Neljännessä lisätalousarviossa momentille myönnettiin lisäystä 11 200 000 euroa.

Vuoden 2019 määrärahan käyttäminen on näin ollen siirtynyt pääosin vuosille 2020 ja 2021.

4 Toiminnallinen tehokkuus

4.1 Toiminnan tuottavuus

Valtiovarainministeriön henkilötyövuosien määrä nousi 3,6 prosenttia vuodesta 2018. Kokonaishenkilötyövuodet olivat 370 (357 vuonna 2018).

Taulukko 1. Henkilötyövuodet toimintayksiköittäin 2017-2019

	HTV yhteensä			Ydintoiminnot		Ohjaus- toiminnot		Tukitoiminnot		Palkalliset poissaolot	
	2019	2018	2017	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
YHTEENSÄ	370,0	356,9	353	190,4	180,0	61,8	57,2	46,4	47,5	70,6	70,5
Ministeriön johto	17,4	17,3	15,9	3,4	4,1	0,9	0,2	10,1	9,2	3,0	3,8
Kansantalousosasto	26,8	27,1	26,4	17,6	16,6	0	0	3,2	4,2	5,3	6,1
Budjettiosasto	49,7	45,7	45,6	38,6	35,2	0	0	1,5	0,9	9,5	9,3
Vero-osasto	46,0	48,1	46,5	14,2	12,6	21,7	24,1	0,9	1,2	9,1	10,0
Rahoitusmarkkinaosasto	29,9	24,2	26,9	11,1	9,8	12,8	8,9	1,6	0,9	4,5	4,4
Valtionhallinnon kehittämisosasto	47,7	49,7	44,9	33,8	34,7	2,1	2,2	2,2	3,0	9,5	9,5
Kunta- ja aluehallinto-osasto	38,9	39,4	40,8	26,7	25,6	0,7	1,5	2,9	4,2	7,7	7,9
Julk hall tieto- ja viesintätekn osasto	45,2	41,4	43,4	35,1	33,1	0,9	0,7	0,3	0,3	9,0	7,2
Kehittämisen- ja hallintotoiminto	35,2	33,6	33,2	0,8	0,8	3,9	4,7	22,9	21,2	7,6	6,8
Valtiovarain controller -toiminto	11,6	11,5	10,8	0	0	9,0	7,9	0,7	1,5	1,9	2,1
EU-sihteeristö	9,0	6,9	6,8	0,9	0,8	6,5	4,6	0	0	1,6	1,5
Kansainväliset rahoitusasiat -yksikkö	12,7	12,1	11,9	8,1	6,7	2,5	2,4	0,1	0,9	1,9	1,9
Prosenttiosuus kokonaishenkilötyövuosista*				51	50	16	16	13	13	19	20

* Vuosi 2019 sisältää 0,9 kohdistamatonta henkilötyövuotta

Taulukko 2. Henkilötyövuodet toiminnoittain 2017-2019

	HTV 2019	HTV 2018	HTV 2017
HENKILÖTYÖVUODET YHTEENSÄ	368,3	355,3	353,1
YDINTOIMINNOT	190,4	180,1	175,1
Talous- ja finanssipolitiikka	57,4	50,6	51,3
Valtionhallinnon tietohallinnon ohjaus, sähköisen asioinnin ja tietoturvallisuuden yleiset perusteet sekä valtion ja kuntien tietohallintoyhteistyö	35,0	33,2	34,4
Valtionhallinnon työnantaja-, henkilöstö- ja työmarkkinapolitiikka, henkilöstön oikeudellinen asema ja muut palvelussuhteen ehdot	18,0	17,8	18,9
Julkishallinnon yleinen kehittäminen sekä valtionhallinnon rakenteiden, ohjauksjärjestelmien ja toiminnan kehittäminen	14,1	17,8	16,4
Valtiontalous, valtion talousarvio ja taloudenhoito, valtion varat ja varallisuus sekä maksupolitiikan ja maksujen yleiset perusteet	15,4	14,6	14,8
Veropolitiikka, verotus ja yleinen tullipolitiikka	14,7	13,1	12,8
Kuntajaotus, kunnallishallinto ja -talous sekä valtion ja kuntien suhde	21,5	18,9	12,6
Rahoitusmarkkinoiden toiminta	6,7	5,7	5,8
Kansainväliset rahoituslaitokset	3,4	3,4	3,1
Aluehallinnon, lukuun ottamatta maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueita, ja valtion paikallishallinnon toimialuejaot ja niiden yhteensovittaminen	1,8	2,6	2,6
Aluehallintovirastojen yleishallinnollinen ohjaus, rekisterihallinto ja väestökirjanpito	1,4	0,9	1,0
Valtion lainanotto, valtionvelka sekä valtiontakaukset ja -takuut	0	0,3	0
Ydintoimintojen tietojärjestelmät	0,9	1,2	1,4
OHJAUSTOIMINNOT	61,8	57,1	59,0
Lainsäädännön valmistelu ja seuranta	35,7	32,9	34,2
EU- ja kansainväliset asiat	11,9	10,2	10,0
Rakennerahastotarkastus	5,0	4,6	4,8
Valtiovarain controller	3,2	2,2	2,1
Pysyvät neuvottelukunnat	0,1	0,2	0,5
Ministeriön toimialan ohjaus-, toiminta- ja taloussuunnittelu sekä seuranta	5,0	5,8	5,9
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	1,0	1,3	1,5
TUKITOIMINNOT YHTEENSÄ	46,4	47,8	48,5
Yleishallinto ja johtaminen	25,3	25,9	28,7
Viestintä	7,9	8,4	7,5
Henkilöstöhallinto	5,5	5,5	5,3
Tietohallinto	2,5	3,1	1,9
Koulutus*	1,5	1,4	1,5
Suunnittelun, ohjauksen ja seurannan tuki	0,6	1,2	1,3
Kiinteistöhallinto	1,0	0,8	0,7
Tiedon hallinta	0,8	0,2	0,7
Taloushallinto	0,5	0,5	0,5
Matkahallinto	0,2	0,3	0,4
Sisäinen tarkastus ja riskien hallinta	0,6	0	0
Muut tukitoiminnot	0	0,6	0
PALKALLINEN POISSAOLO	70,6	70,3	70,6

* Vuosi 2019 sisältää 0,9 kohdistamatonta henkilötyövuotta

4.2 Toiminnan taloudellisuus

Toiminnan taloudellisuutta tarkastellaan yksikkö- ja kululajikohtaisten menojen kautta.

Taulukko 3. Toimintamenot toimintayksiköittäin

Toimintamenot 2019 (1 000 e)	Henkilöstö- kulut	Tuotot ja muut kulut	Yhteensä 2019	Yhteensä 2018	Yhteensä 2017
Valtionhallinnon kehittämisosasto	3 735	1 329	5 064	4 915	4 001
Budjettiosasto	4 093	390	4 482	4 074	3 917
Vero-osasto	3 814	283	4 097	3 986	3 823
Kehittämis- ja hallintotoiminto	2 505	1 520	4 024	3 262	3 379
Julk hall tieto- ja viestintätekn osasto	3 172	185	3 357	2 578	2 340
Kunta- ja aluehallinto-osasto	2 684	130	2 814	2 659	2 567
Rahoitusmarkkinaosasto	2 311	398	2 709	2 062	2 248
Kansantalouselosasto	2 000	249	2 249	2 012	1 995
Ministeriön johto	1 373	241	1 615	1 618	1 765
Kansainväliset rahoitusasiat -yksikkö	1 000	183	1 183	1 016	1 033
Valtiovarain controller -toiminto	866	4	870	831	739
EU-sihteeristö	670	63	732	562	553
MINISTERIÖ YHTEENSÄ	28 222	4 973	33 195	29 575	28 359

Ministeriön kuluista 85 prosenttia on henkilöstömenoja. Kulurakenteeseen vaikuttaa merkittävästi se, että valtioneuvoston kanslian hallintoyksikkö vastaa ministeriöiden toimitila- ja turvallisuuspalveluista, tietotoimialan, käännöspalveluiden ja työterveyshuollon kustannuksista. Näihin hallintopalveluihin liittyvät menot ovat valtioneuvoston kanslian toimintamenoja (momentti 23.01.01. Valtioneuvoston kanslian toimintamenot).

Taulukko 4. Valtiovarainministeriön laskennallinen osuus valtioneuvoston hallintoyksikön palveluiden kustannuksista, euroa

Valtioneuvoston kanslian palvelu	2019	2018	2017
Tietotoimialan kustannukset	2 647 204	2 493 433	2 958 124
Tila- ja turvallisuuspalvelut	5 105 708	5 165 248	5 472 663
Tietotuki- ja julkaisupalvelut	226 086	207 228	272 362
Käännöspalvelut	633 248	848 982	787 132
Henkilöstöpalvelut	325 464	314 700	275 698
Muut VN yhteiset kustannukset	96 573	94 032	112 642
PALVELUT YHTEENSÄ	9 034 283	9 123 623	9 878 622

Toiminnoittain tarkasteltuna ministeriön toimintamenoja kohdistuu eniten talous- ja finanssipolitiikan toimintoon. Muita menoiltaan suuria toimintoja ovat valtionhallinnon tietohallinnon ohjaus, lainsäädännön valmistelu ja seuranta, vero- ja tullipolitiikka.

Taulukko 5. Toimintamenot toiminnoittain

Määräraha 28.01.01. toimintoryhmittäin 2017-2019 (1 000 e)	2019	2018	2017
Kokonaistulos	33 200	29 561	28 359
YDINTOIMINNOT	18 108	15 716	14 972
Talous- ja finanssipolitiikka	5 815	4 811	4 979
Valtionhallinnon tietohallinnon ohjaus, sähköisen asioinnin ja tietoturvallisuuden yleiset perusteet sekä valtion ja kuntien tietohallintoyhteistyö	2 601	2 023	2 220
Julkishallinnon yleinen kehittäminen sekä valtionhallinnon rakenteiden, ohjausjärjestelmien ja toiminnan kehittäminen	2 337	2 272	1 289
Kuntajaotus, kunnallishallinto ja -talous sekä valtion ja kuntien suhde	1 650	1 440	935
Valtiontalous, valtion talousarvio ja taloudenhoito, valtion varat ja varallisuus sekä maksupolitiikan ja maksujen yleiset perusteet	1 562	1 411	1 536
Veropolitiikka, verotus ja yleinen tullipolitiikka	1 499	1 192	1 562
Valtionhallinnon työnantaja-, henkilöstö- ja työmarkkinapolitiikka, henkilöstön oikeudellinen asema ja muut palvelussuhteen ehdot	1 437	1 454	1 411
Rahoitusmarkkinoiden toiminta	603	431	422
Kansainväliset rahoituslaitokset	272	279	291
Aluehallintovirastojen yleishallinnollinen ohjaus, rekisterihallinto ja väestökirjanpito	138	88	75
Ydintoimintojen tietojärjestelmät	107	127	132
Aluehallinnon, lukuun ottamatta maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueita, ja valtion paikallishallinnon toimialuejaot ja niiden yhteensovittaminen	85	100	111
Kunnallisen ja valtion eläkejärjestelmän valvonta ja rahoitus	1	0	5
Valtion lainanotto, valtionvelka sekä valtioneuvokset ja – takuut	0	90	3
OHJAUSTOIMINNOT	5 290	4 776	4 947
Lainsäädännön valmistelu ja seuranta	3 086	2 717	2 687
EU- ja kansainväliset asiat	861	702	989
Muut ministeriökohtaiset erityistehtävät	686	608	509
Rakennerahasotatarkastus	353	313	316
Valtiovarain controller	243	188	159
Pysyvät neuvottelukunnat	64	73	33
Metallirahojen lyönti	27	34	
Ministeriön toimialan ohjaus-, toiminta- ja taloussuunnittelu sekä seuranta	514	557	581
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	143	192	180
TUKITOIMINNOT	4 163	3 662	3 546
Yleishallinto ja johtaminen	1 323	1 338	1 434
Tietohallinto	929	335	343
Viestintä	674	610	541
Henkilöstöhallinto	595	579	569
Muut tukitoiminnot	182	240	14

Määräraha 28.01.01. toimintoryhmittäin 2017-2019 (1 000 e)	2019	2018	2017
Taloushallinto	126	129	109
Koulutus	83	185	257
Sisäinen tarkastus, riskienhallinta ja turvallisuus	69	73	19
Kiinteistöhallinto	69	57	53
Tiedon hallinta	60	14	42
Suunnittelun, ohjauksen ja seurannan tuki	36	70	96
Matkahallinto	11	20	52
Toimistopalvelut	6	12	18
PALKALLISET POISSAOLOT	5 534	5 226	5 088
EI KOHDENNETTU TOIMINTO	104	180	-195

Toiminnan tuotoista valtaosa on saatuja korvauksia EU-neuvoston ja komission kokousmatkoista. Lisäksi ministeriö on saanut oikeudenkäynneissä tuomittuja aiempien vuosien oikeudenkäyntikulujen korvauksia, jotka on kirjattu toiminnan tuottoihin.

Matkustusmenot kasvoivat 37 prosenttia vuodesta 2018. Merkittävin tekijä kasvussa oli EU:n puheenjohtajuuskaudesta aiheutuneet lisääntyneet Brysselin kokousmatkat.

Matkustusmenot, euroa	2019	2018	2017	2016	2015
Päivärahat	209 144	150 726	140 837	125 497	133 713
Km-korvaukset	11 153	12 794	11 408	12 615	18 364
Matkustuspalvelut	1 813 382	1 317 961	1 257 098	1 169 778	1 258 952
MATKUSTUSMENOT YHTEENSÄ	2 033 679	1 481 481	1 409 343	1 307 889	1 411 030

Vuonna 2019 virkamatkoja oli yhteensä 2 125 (1 822 vuonna 2018), joista kolmasosa oli kotimaan matkoja. Ulkomaan virkamatkakohteista ylivoimaisesti tärkein oli Belgia, johon kohdistui 40 prosenttia kaikista ministeriön virkamatkoista vuonna 2019. Virkamatkoja kohdistui vuoden aikana 43 eri maahan. Virkamatkan keskimääräiset matkustusmenot olivat 957 euroa (813 euroa vuonna 2018). Keskimääräisen kustannuksen nousu johtui lähinnä EU-puheenjohtajuuskauden lisääntyneistä Brysselin matkoista.

4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Muiden säädösten (Laki metallirahasta 216/1998) perusteella maksullista toimintaa on metallirahan lyöttäminen Suomessa. Valtiolla on yksinoikeus Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaisesti lyöttää Suomessa metallirahaa omaan lukuunsa. Metallirahat laskee liikkeeseen Suomen Pankki. Ministeriö luovuttaa rahat Suomen Pankille nimellisarvosta

liikkeeseen laskemista varten. Metallirahojen lyöminen ja markkinointi tehdään Suomen Rahapaja Oy:ssä ministeriön tekemän tilauksen perusteella, jonka pohjana on ministeriölle tehty tarjous.

Taulukko 6. Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma v. 2019

Maksullinen toiminta Metallirahat (Muut säädökset)	Vuosi 2019 toteutuma 1 000 €	Vuosi 2019 tavoite 1 000 €	Vuosi 2018 toteutuma 1 000 €	Vuosi 2017 toteutuma 1 000 €
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
Maksullisen toiminnan myyntituotot	13 401	4 500	8 493	8 071
Maksullisen toiminnan muut tuotot	1		1	
Tuotot yhteensä	13 402	4 500	8 494	8 071
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	6 382		3 461	
Henkilöstökustannukset	52			
Vuokrat	2		2	
Palvelujen ostot	38		82	2 138
Muut erilliskustannukset	7 995		7 995	
Erilliskustannukset yhteensä	14 469	4 450	11 540	2 138
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset				
Poistot				
Korot				
Muut yhteiskustannukset				
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	0	0	0	0
Kokonaiskustannukset yhteensä	14 469	4 450	11 540	2 138
KUSTANNUSVASTAAVUUS	-1 067	50	-3 046	5 933
(tuotot – kustannukset)				
Käytetty MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki				
KUSTANNUSVASTAAVUUS HINTATUEN JÄLKEEN	-1 067	50	-3 046	5 933
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki				

4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Vuonna 2019 yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot olivat 0,273 milj. euroa sekä yhteisrahoitteisen toiminnan kustannukset 0,111 milj. euroa, joten kustannusvastaavuuslaskelmaa ei esitetä toimintakertomuksessa, koska raja laskelmalle on 1 milj. euroa.

5 Tuotokset ja laadunhallinta

5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Ministeriössä valmisteltiin vuoden 2019 aikana 39 hallituksen esitystä (66 vuonna 2018). Lisäksi valmisteltiin 35 (23) valtioneuvoston asetusta, julkisen talouden suunnitelmat vuosille 2020–2023 ja 2021–2023, valtion talousarvioesitys ja sitä täydentävä esitys vuodelle 2020 sekä neljä lisätalousarviota vuodelle 2019. Ministeriö käsitteli 317 raha-asiainvaliokunnan asiaa ja 35 talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa käsiteltyä asiaa. Valtionperintöpäätöksiä tehtiin yksitoista kappaletta.

Ministeriön suhdanneanalyysin suoritteita ovat neljästi vuodessa julkaistava Taloudellinen katsaus.

Vuoden 2019 aikana ilmestyneitä julkaisuja, työryhmäraportteja ja tehtyjä tutkimuksia olivat mm. Ilmiöpohjaiseen budjetointiin liittyviä näkökohtia selvittävän työryhmän raportti, valtiovarainministeriön virkamiespuheenvuoro ”Uudistuva, vakaa ja kestävä yhteiskunta”, Tuottavuuden tila Suomessa, Kuntatalousohjelma 2020-2023, Perustulo Suomessa –selvitys sekä selvitys keinoista ehkäistä kotitalouksien liiallista velkaantumista.

Valtiovarainministeriö vastaa hallinnonalansa virastojen ja rahastojen tulosohtauksesta. Tulosohtauksen keskeisimpiä suunnitelmia ovat ministeriön hallinnonalaansa kuuluvien virastojen ja laitosten kanssa tekemät tulossopimukset ja eduskunnan päättämä talousarvio. Seurantatiedoista keskeisimmät ovat ministeriön toimintakertomus ja ministeriön antamat kannanotot virastojen ja laitosten tilinpäätöksiin ja toimintakertomuksiin.

5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Lainsäädännön arviointineuvosto antoi vuonna 2019 lausuntonsa ehdotuksesta hallituksen esitykseksi laiksi kuntalain 142 ja 144 §:n ja pienten erillisten alueiden siirtämisestä kunnasta toiseen muuttamisesta.

Lainsäädännön arviointineuvosto arvioi uudistusta, jonka myötä kunnallisvalituksessa otetaan käyttöön valituslupajärjestelmä valitettaessa hallinto-oikeudesta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Arviointineuvoston käsityksen mukaan hallituksen esitysehdotus oli selkeästi ja ymmärrettävästi kirjoitettu. Nykytilassa oli kuvattu selkeästi lainsäädännön tila. Myös valituslupajärjestelmän kehitystä selostettu käyttäen hyväksi myös tutkimustietoa. Valituslupajärjestelmän käyttöönottoa ja vaikutuksia oli pohdittu korkeimman hallinto-oikeuden toiminnan näkökulmasta.

Esitysluonnoksen keskeisimmät puutteet ja kehittämiskohteet olivat kansalaisnäkökulman huomioimisessa. Arviointineuvoston lausunnon mukaan ehdotetun muutoksen vaikutuksia olisi pitänyt arvioida kuntalaisten ja kuntien sekä kuntien viranhaltijoiden kannalta samoin kuin yritysten ja laajemminkin koko yhteiskunnan näkökulmasta.

6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Valtiovarainministeriön organisaation ja henkilöstön kehittämisen tueksi laadittiin alkuvuodesta ministeriön henkilöstö- ja koulutussuunnitelma. Suunnitelmassa linjattiin kehittämisen ja koulutuksen keskitetyt toimenpiteet. Vuoden 2019 aikana kehittämisen ja koulutuksen painopisteinä olivat digitaalisen kyvykkyyden kasvattaminen sekä esimiesten valmentavan johtamisen ja koko henkilöstön itsensä johtamisen taitojen vahvistaminen. Lisäksi ministeriö valmistautui EU-puheenjohtajuuskauteen sekä osallistui muutoinkin aktiivisesti valtioneuvoston yhteiseen osaamisen ja toimintakulttuurin kehittämiseen. Ministeriössä edistettiin edelleen sekä sisäistä että ulkoista liikkuvuutta ja erityisesti henkilökiertoa.

Katsaus valtiovarainministeriön henkilöstöön

Henkilöstömäärä ja rakenne

Ministeriön henkilötyövuosien määrä kertomusvuonna oli 370 ja henkilöstön lukumäärä (31.12.2019) oli 376, joista osa-aikaisia oli 2,9 %. Määräaikaisessa virkasuhteessa työskenteli 77 henkilöä, joka on 20,5 % henkilöstöstä (18,4 % vuonna 2018). Määräaikaisuuden syynä oli useimmiten työn luonne ja sijaisuus. Henkilöstö jakautui eri henkilöstöryhmiin seuraavasti: ylin johto 4 %, keskijohto 11 %, asiantuntijat 62 % ja tukihenkilöstö 23 %. Tukihenkilöstön osuus oli aiempia vuosia suurempi johtuen mm. EU-puheenjohtajuuskaudesta. Naisten osuus koko henkilöstöstä oli 62 %. Henkilöstön keski-ikä oli kertomusvuonna 46 vuotta, mikä on pysynyt samana vuodesta 2016. Vähintään 45 vuotta täyttäneiden osuus henkilöstöstä oli 56,9 %, osuus oli noussut edellisvuodesta lähes 2 prosenttiyksikköä.

Henkilöstön koulutustaso ja osaaminen

Vuonna 2019 koulutukseen käytettiin 0,7 työpäivää henkilötyövuotta kohden (edellisenä vuonna 0,9). Koulutuksen lisäksi uudistumisen ja kehittymisen tuki painottui mm. EU-puheenjohtajuuskauteen valmistautumiseen, uuden asianhallintajärjestelmän käyttöönoton

tukeen sekä valmentavan esimiestyön kehittämiseen. Työssä oppiminen sekä omaehtoinen opiskelu ml. eOppivan hyödyntämien olivat keskeisiä ammatillisen kehittymisen keinoja.

Kertomusvuonna muutama henkilö osallistui ministeriöiden yhteiseen esimiesvalmennusohjelmaan sekä valtion yhteisiin johtamisen koulutusohjelmiin. Esimiehille tarjottiin myös Vahvan ja Osaavan lanseerauksiin liittyvää valmennusta. Asiantuntijoiden osaamista vahvistettiin mm. osallistumalla valtioneuvoston ja HAUSn yhdessä järjestämiin koulutuksiin ja valmennuksiin. Ministeriön uusille virkamiehille järjestettiin sisäistä perehdytystä sekä tarjoamalla kaikille vähintään puolen vuoden virkasuhteessa oleville uusille virkamiehille mahdollisuutta osallistua valtioneuvoston yhteiseen perehdytysohjelmaan.

Ministeriön henkilöstöstä ylemmän korkeakoulututkinnon (ml. lisensiaatit ja tohtorit) oli kertomusvuonna suorittanut 73 %. Alemman korkeakoulututkinnon oli suorittanut 9,8 %, alimman korkea-asteen koulutuksen 8,8 % ja keskiasteen tai perusasteen koulutuksen 3,9 % henkilöstöstä.

Henkilöstökulut

Kertomusvuoden työvoimakustannukset olivat yhteensä 29 665 409 euroa, nousua edellisestä vuodesta oli 7,6 %. Tehdyn työajan palkkojen osuus työvoimakustannuksista oli 67,1 % ja välillisten työvoimakustannusten osuus tehdyn työajan palkoista oli 49,0 %.

Työhyvinvointi

Työterveyshuollon sopimus ja kustannukset ovat keskitetty 1.3.2015 lukien valtioneuvoston kansliaan. Valtiovarainministeriöön kohdistuneet työterveyshuollon kustannukset tarkasteluvuonna nettona olivat 578 euroa/htv (544 euroa/htv vuonna 2018). Ministeriön ja työterveyshuollon yhteistyö jatkui tiiviinä myös vuonna 2019. Vuoden aikana järjestettiin muutama työyhteisökohtainen työpaikkaselvitys. Lisäksi työterveyshuolto osallistui virkamiesjohtoryhmän ja yhteistyökomitean kokouksiin. Sairauspoissaoloja oli kertomusvuonna 4,8 työpäivää/htv. Sairauspoissaolojen määrä nousi 0,2 työpäivää/htv.

Ministeriössä on mitattu henkilöstön työtyytyväisyyttä vuodesta 1999 lukien, josta VMBaro-kyselyllä vuodesta 2006 alkaen. Kertomusvuonna ministeriön kokonaistyötyytyväisyysindeksi oli 3,76 ollen sama kuin edellisvuonna. VMBaron johtajuusindeksi oli 3,59, innovointikyvykkyyksindeksi 3,95 ja työyhteisöindeksi 3,97.

Valtiolle.fi –järjestelmässä julkisesti haettavaksi ilmoitettuja virkoja tai määräaikaisia virkasuhteita oli kertomusvuonna yhteensä 46 (37 vuonna 2018).

Henkilöstölle tuettiin mahdollisuuksia kokonaishyvinvoinnin edistämiseen. Kertomusvuonna tarjonnassa olivat mm. sportti- ja kulttuuripassi, subventoitu hieronta sekä kehonhuoltotunnit.

7 Tilinpäätösanalyysi

7.1 Rahoituksen rakenne

Valtiovarainministeriön kirjanpitoyksiköllä oli käytettävissään vuonna 2019 määrärahoja yhteensä 16,63 mrd euroa, josta pääluokan 28 osuus oli 16,61 mrd euroa ja muilta hallinnonaloilta siirrettyjä määrärahoja oli 20,44 milj. euroa. Käytettävissä oleva määrä oli noin 447,49 milj. euroa enemmän edelliseen vuoteen verrattuna. Määrän lisäys johtuu pääosin luvun 28.90. Kuntien tukeminen sekä 28.92.69. Maksut Euroopan unionille määrärahojen kasvusta.

7.2 Talousarvion toteutuminen

Tuloarviotilit

Momentille 11.04.01. *Arvonlisävero* tuloarviota vähennettiin ensimmäisessä lisätalousarviossa 196,0 milj. euroa sekä lisättiin toisessa lisätalousarviossa 164,0 milj. euroa ja kolmannessa lisätalousarviossa tuloarviota lisättiin 126,0 milj. euroa.

Momentille 12.28.25. *Metallirahatulot* arvioitiin kertyvän 5,8 milj. euroa. Metallirahatuloihin on tuloutettu metallirahojen liikkeellelaskusta ja niiden lyöntioikeuksien luovutuksesta ja palautuneiden rahojen metalliseosten myynnistä syntyvät tulot. Momentille merkitään lisäksi juhla- sekä keräilyrahoista saatavien tulojen ja niistä aiheutuvien menojen erotus. Tuloja kertyi yhteensä 6,93 milj. euroa, mikä on 3,89 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2018.

Momentille 12.28.50. *Siirto valtion eläkerahastosta* arvioitiin kertyvän 1,9 mrd euroa ja momentin 12.28.51. *Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen hyvitykset* arvioitiin kertyvän 2,34 milj. euroa.

Momentilta 12.28.93. *Euroopan unionilta saatavat tulot matkamenojen korvaamiseen* arvioitiin kertyvän 2,6 milj. euroa. Momentille 12.28.99. *Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut tulot* arvioitiin kertyvän 2,96 milj. euroa.

Momentille 12.39.04. *Siirrettyjen määrärahojen peruutukset* arvioitiin kertyvän 66,5 milj. euroa.

Momentille 13.01.04. *Korot valtion lainoista liikelaitoksille* arvioitiin kertyvän 5,48 milj. euroa. Momentille 13.01.09. *Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen ja*

valtion muille eläkelaitoksille maksamien ennakoiden korkotulot arvioitiin kertyvän 17,38 milj. euroa. Momentille 13.03.01. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot arvioitiin kertyvän 79,81 milj. euroa. Momentin 13.04.01. Osuus Suomen Pankin voitosta tuloarviota nostettiin toisessa lisätalousarviossa 143,0 milj. euroon. Momentille 13.05.01. Valtion liikelaitosten voiton tuloutus arvioitiin kertyvän 35,0 milj. euroa.

Momentille 15.01.02. Takaisinmaksut valtion lainoista liikelaitoksille arvioitiin kertyvän 23,73 milj. euroa.

Menoarviotilit

Toinen lisätalousarvio

Momentin 28.70.05. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluiden kehittämisen tuki ja ohjaus sekä julkisen hallinnon tuottavuuden edistäminen määrärahasta vähennettiin 4,0 milj. euroa.

Kolmas lisätalousarvio

Momentin 28.90.30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen määrärahaa lisättiin 237,0 milj. euroa.

Neljäs lisätalousarvio

Momentin 28.01.01. Valtiovarainministeriön toimintamenot määrärahaa lisättiin 155 tuhatta euroa. Momentin 28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot määrärahaa lisättiin 10,0 milj. euroa. Momentin 28.50.63. Muiden eläkelaitosten vastattavaksi kuuluvat eläkemenot määrärahaa lisättiin 1,57 milj. euroa. Momentin 28.70.05. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluiden kehittämisen tuki ja ohjaus sekä julkisen hallinnon tuottavuuden edistäminen määrärahaa lisättiin 11,2 milj. euroa. Momentin 28.70.20 Tuottavuuden edistäminen määrärahaa lisättiin 485 tuhatta euroa. Momentin 28.90.30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen määrärahaa lisättiin 4,1 milj. euroa. Momentin 28.92.20. Julkisen sektorin yhteisen tietohallinnon ja tiedon hallinnan kehittäminen määrärahaa lisättiin 0,9 milj. euroa.

Tilinpäätöksessä momentin 23.01.03. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot määrärahaa oli käytettävissä 220 tuhatta euroa, josta käytettiin 88 tuhatta euroa ja 131 tuhatta euroa peruutettiin käyttämättömänä. Momentilla 23.01.24. Suomen EU-puheenjohtajuus määrärahaa oli käytettävissä 0,62 milj. euroa, josta käytettiin 0,23 milj. euroa ja 0,39 milj. euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2020.

Momentin 28.01.01. Valtiovarainministeriön toimintamenot määrärahaa oli käytettävissä 44,59 milj. euroa. Määrärahaa käytettiin 33,2 milj. euroa ja vuodelle 2020 siirrettiin 11,4

milj. euroa. Momentilla 28.01.20. *Valtion kiinteistöstrategian toteuttaminen ja hallinnonalan omistajaohjaus* oli käytettävissä yhteensä 0,69 milj. euroa, josta käytettiin 0,19 milj. euroa ja 0,44 milj. euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2020. Momentilla 28.01.21. *Valtiovarainministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha* oli käytettävissä 0,65 milj. euroa, joka siirrettiin käyttämättömänä vuodelle 2020. Momentin 28.01.29. *Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot* käyttö oli 2,28 milj. euroa. Verrattuna edelliseen vuoteen kasvua oli 0,32 milj. euroa.

Momentin 28.40.03. *Alue- ja paikallishallinnon tukitoimet* määrärahaa oli käytettävissä 4,09 milj. euroa, josta käytettiin 0,56 milj. euroa, 3,53 milj. euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2020.

Momentilla 28.50.15. *Eläkkeet* määrärahaa käytettiin yhteensä 4,74 mrd euroa. Momentin 28.50.16. *Ylimääräiset eläkkeet* määrärahaa käytettiin yhteensä 1,29 milj. euroa. Momentilla 28.50.17. *Muut eläkemenot* määrärahan käyttö oli 1,25 milj. euroa. Momentin 28.50.63. *Muiden eläkelaitosten vastattavaksi kuuluvat eläkemenot* määrärahaa käytettiin 233,7 milj. euroa. Momentilla 28.50.95. *Muiden eläkelaitosten valtion puolesta maksamien eläkemenojen ja valtiolle maksamien ennakoiden korkomenot* määrärahaa käytettiin yhteensä 17,05 milj. euroa.

Momentin 28.60.12. *Osaamisen kehittäminen* määrärahaa oli käytettävissä 13,19 milj. euroa, josta käytettiin 11,73 milj. euroa ja vuodelle 2020 siirrettiin 1,46 milj. euroa.

Momentilta 28.70.01. *Valtion ICT:n ohjaus ja kehittäminen* määrärahaa oli käytettävissä 9,73 milj. euroa, josta käytettiin 1,69 milj. euroa ja 8,04 milj. euroa siirrettiin vuodelle 2020. Momentin 28.70.02. *Valtion talous-, henkilöstö- ja toimitilahallinnon tietojärjestelmät* määrärahaa oli käytettävissä 3,3 milj. euroa, josta käytettiin 1,6 milj. euroa ja 1,7 milj. euroa siirrettiin vuodelle 2020. Momentilla 28.70.03. *Kansallisen tietoalan ohjaus ja kehittäminen* määrärahaa oli käytettävissä 6,05 milj. euroa, josta käytettiin 4,57 milj. euroa ja peruutettiin käyttämättömänä 1,48 milj. euroa. Momentilla 28.70.05. *Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus* oli käytettävissä 110,74 milj. euroa, josta käytettiin 7,32 milj. euroa, peruutettiin 10,04 milj. euroa ja 92,38 milj. euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2020. Momentilla 28.70.20. *Tuottavuuden edistäminen* oli käytettävissä 63,2 milj. euroa, josta peruutettiin 49,73 milj. euroa ja 13,47 milj. euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2020. Momentin 28.70.22. *Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki* määrärahaa oli käytettävissä 5,78 milj. euroa, josta käytettiin 30 tuhatta euroa ja 5,75 milj. euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2020. Momentilla 28.70.40. *Turvallisuusviranomaisten viestintäverkot* oli käytettävissä 8,1 milj. euroa, josta käytettiin 6,07 milj. euroa ja 2,02 milj. euroa siirrettiin vuodelle 2020.

Momentin 28.90.20. *Julkisen sektorin yhteisen tietohallinnon ja tiedon hallinnan kehittäminen* määrärahaa oli käytettävissä 4,46 milj. euroa, josta käytettiin 1,49 milj. euroa ja vuodelle 2020 siirrettiin käytettäväksi 2,99 milj. euroa. Momentin 28.90.22. *Hallinto- ja palvelurakenteiden kehittäminen ja tukeminen* määrärahaa oli käytettävissä 0,6 milj. euroa, josta käytettiin 99 tuhatta euroa, peruutettiin 0,1 milj. euroa ja 0,4 milj. euroa siirrettiin käytettäväksi vuodelle 2020. Momentin 28.90.30. *Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen* määrärahaa käytettiin talousarviovuonna 8,72 mrd euroa. Momentin 28.90.31. *Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki* määrärahaa käytettiin 3,63 milj. euroa. Momentilla 28.90.32. *Valtionavustus kuntien kannustinjärjestelmiin* määrärahaa oli käytettävissä 30,0 milj. euroa, joka siirrettiin käyttämättömänä vuodelle 2020.

Momentin 28.92.69. *Maksut Euroopan unionille* määrärahaa oli käytettävissä 2,54 mrd euroa, josta käytettiin 2,11 mrd euroa ja 427,7 milj. euroa siirrettiin vuodelle 2020.

Momentilla 28.99.96. *Ennakoimattomat menot* käytettävissä oli yhteensä 11,9 milj. euroa, josta peruutettiin 5,0 milj. euroa ja 6,9 milj. euroa siirrettiin vuodelle 2020.

Momentilla 29.80.16. *Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet* määrärahaa käytettiin 18,15 milj. euroa talousarviovuonna. Momentin 29.90.50. *Rahapelitoiminnan tuotot urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen* määrärahaa käytettiin 0,25 milj. euroa talousarviovuonna.

Edellisen vuoden tilinpäätökseen verrattuna talousarviomenot kasvoivat 467,0 milj. euroa.

Vuonna 2019 talousarviotuloja kertyi 2,51 mrd euroa ja talousarviomenoja 15,43 mrd euroa. Talousarvion toteutuma oli 13,5 mrd euroa alijäämäinen. Talousarviotulot olivat 7,36 milj. euroa arvioitua pienemmät ja talousarviomenot 33,65 milj. euroa arvioitua pienemmät. Tulojen toteutuminen talousarviota pienempinä johtui pääasiassa valtion eläkerahaston arvioitua pienemmästä siirrosta budjettitalouteen. Menojen toteutuminen talousarviota pienempinä johtui pääosin arvioitua pienemmistä maksuista KEVAlle valtion eläkkeistä.

7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot olivat yhteensä 17,8 milj. euroa, mikä oli 6,3 milj. euroa enemmän kuin edellisenä tilikautena. Tämä johtui pääasiassa metallirahatuottojen suuremmasta kertymästä. Maksullisen toiminnan tuotot olivat 13,5 milj. euroa, jotka olivat edellisenä tilikautena 8,5 milj. euroa.

Toiminnan kulut olivat yhteensä 51,5 milj. euroa, mikä oli 1,0 milj. euroa enemmän kuin edellisenä tilikautena. Ostot tilikauden aikana kasvoivat viime vuoteen verrattuna 6,5 milj. euroa, johtuen muiden aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden kasvusta. Varaston lisääntyminen 64 tuhannella eurolla aiheutui juhlarahojen takaisinlunastuksesta. Henkilöstökulut lisääntyivät 2,8 milj. euroa. Samoin vuokrien osuus kasvoi edellisestä tilikaudesta 2 tuhatta euroa. Palvelujen ostot kasvoivat 69 tuhatta euroa edelliseen tilikauteen verrattuna. Muut kulut vähentyivät 7,3 milj. euroa johtuen muiden kulujen vähentymisestä. Sisäiset kulut kasvoivat 0,9 milj. euroa aiheutuen yhteistoiminnan kustannusten korvauksista.

Rahoitustuotot ja -kulut vähentyivät edellisvuodesta nettomääräisesti 80,5 milj. euroa yhteensä 262,1 milj. euroon. Rahoitustuottoja kertyi 5,6 milj. euroa edellisvuotta enemmän johtuen osinkojen lisääntymisestä. Rahoituskuluja kertyi 1,0 milj. euroa enemmän verrattuna edelliseen vuoteen johtuen euromääräisten velkojen koroista.

Satunnaiset tuotot ja kulut olivat nettomääräisesti 366,2 milj. suuremmat kuin edellisenä vuonna johtuen satunnaisista kiinteistöluovutuksista saaduista tuotoista.

Siirtotalouden tuottojen 34,8 milj. euron kasvu aiheutui pääosin Valtion eläkerahaston varojen tuloutuksesta budjettitalouteen.

Siirtotalouden kulut olivat yhteensä 15,6 mrd euroa, mikä oli 401,0 milj. euroa enemmän edelliseen tilikauteen verrattuna. Tämä selittyy Euroopan unionin jäsenmaksuista.

Nettokulut 2,3 milj. euroa veroista ja pakollisista maksuista muodostuvat suoritetuista arvonnalisäveroista, mikä oli 0,3 milj. euroa enemmän edelliseen tilikauteen verrattuna arvonnalisäverollisten hankintojen volyymin lisääntymisestä.

Tilikauden kulujäämä kasvoi edellisvuodesta 13,05 mrd eurosta 13,5 mrd euroon, mikä selittyy maksetuista eläkkeistä ja kunnille maksetuista peruspalveluiden valtionosuuksista.

7.4 Tase

Ministeriön taseen loppusumma on 2,62 mrd euroa, mikä on 15,97 milj. euroa suurempi kuin tilikaudella 2018 johtuen muiden lyhytaikaisten velkojen vähentymisestä.

Vastaavaa

Käyttöomaisuuden aineellisten hyödykkeiden osuus väheni viime vuodesta 1,2 milj. euroa johtuen väliaikaisesti hallinnoitavasta kiinteistöomaisuudesta, joka siirretään myöhemmin Senaatti-kiinteistöille.

Käyttöomaisuusarvopapereiden ja muiden pitkäaikaisten sijoitusten lisäys viime vuodesta oli 11,5 milj. euroa.

Pitkäaikaiset saamiset vähentyivät viime tilikaudesta 21,4 milj. euroa johtuen Senaatti-kiinteistöille myönnettyjen lainojen pienentymisestä.

Lyhytaikaiset saamiset vähentyivät viime tilikaudesta 4,9 milj. euroa, mikä johtui pääosin muiden lyhytaikaisten saamisten vähentymisestä.

Vastattavaa

Taseen vastattavaa puolella oman pääoman ryhmässä pääoman siirrot vähenivät 0,4 mrd euroon viime tilikauteen verrattuna. Oman pääoman määrä väheni 17,6 milj. euroa viime vuodesta.

Vieraan pääoman ryhmässä ostovelat lisääntyivät viime vuodesta 8,6 milj. euroa. Siirtovelkojen osuus kasvoi viime tilikaudesta 0,84 milj. euroa. Muut lyhytaikaiset velat vähentyivät 7,9 milj. euroa. Vieraan pääoman määrä vähentyi yhteensä 1,64 milj. euroa viime vuodesta.

8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Arvioinnin toteuttamistapa

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa arvioitiin ministeriön virkamiesjohtoryhmän suorittaman itsearvioinnin avulla, joka valmistui vuoden 2019 aikana. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma perustuu tähän itsearviointiin sekä muuhun käytössä olleeseen arviointimateriaaliin.

Johtopäätökset

Ministeriössä on talousarvioasetuksen 69 §:n mukaisesti toteutettu toiminnan laajuuteen ja sisältöön nähden riittävät menettelyt talouden ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden suhteen sekä hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamiseksi. Käytössä olevat menettelyt antavat kohtuullisen varmuuden sisäisen valvonnan toimivuudesta valtiovarainministeriössä.

Johdon itsearvioinnin ja muun käytössä olleen arviointimateriaalin perusteella ministeriön sisäisen valvonta on pääosin asianmukaisesti järjestetty eikä se sisällä vakavia riskejä. Sisäisen valvonnan tila on hyvä.

Ministeriön riskienhallinta – riskien tunnistaminen, arviointi ja hallinta – toimii kohtuullisesti, mutta se ei vielä ole riittävän systemaattista tai dokumentoitua. Toimenpiteet riskienhallinnan kehittämiseksi on aloitettu. Ministeriö määrittelee tavoitteensa riittävän selvästi, jotta tavoitteisiin liittyvät riskit on mahdollista tunnistaa ja arvioida.

Olellaisimmat kehittämiskohteet

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan olellaisimmat kehittämiskohteet ovat:

- Ministeriön yhteiset systemaattiset riskienhallintamenettelyt, joissa riskit tunnistetaan ja arvioidaan yhteisillä kriteereillä. Riskeihin vastaamista ja riskeistä raportointia ministeriön johdolle edelleen kehitetään. Toimenpiteet riskienhallintamenettelyiden vahvistamiseksi on aloitettu.
- Ohjausympäristöön liittyvät yleiset valvonnan kehittämistoimet, joilla varmistetaan yhtenäiset toimintatavat ja prosessit sekä riittävä sisäinen valvonta.

9 Arviointien tulokset

Valtiovarainministeriössä ei ole tehty vuonna 2019 kirjanpitoyksikköön kuuluvasta toiminnasta laajempia vaikutusten ja tuloksellisuuden arviointeja.

10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Valtiovarainministeriössä ei ole ollut kertomusvuonna havaittuja väärinkäytöksiä.

Tilinpäätöslaskelmat ja niiden liitteenä annettavat tiedot

11 Talousarvion toteutumalaskelma

Valtiovarainministeriön talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2019	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	6 456,24	17 921	17 921,19	0,00	100 %
11.04.01. Arvonlisävero	6 456,24	17 921	17 921,19	0,00	100 %
12. Sekalaiset tulot	2 105 282 475,50	2 216 104 432	2 208 745 020,05	-7 359 411,72	100 %
12.28.25. Metallirahatulot	-3 045 442,61	5 800 000	6 926 407,88	1 126 407,88	119 %
12.28.25.1. Metallirahatulot	-1 751 569,47	5 815 000	6 981 652,93	1 166 652,93	120 %
12.28.25.2. Juhlarahat (EK) (enintään)	-1 293 873,14	-15 000	-55 245,05	-40 245,05	368 %
12.28.50. Siirto valtion eläkerahastosta	1 859 447 637,77	1 903 821 000	1 893 903 128,54	-9 917 871,46	99 %
12.28.51. Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen hyvitykset	217 718 545,33	234 386 000	235 384 934,86	998 934,86	100 %
12.28.93. Euroopan unionilta saatavat tulot matkamenojen korvaamiseen	2 142 944,00	2 600 000	3 033 117,00	433 117,00	117 %
12.28.99. Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut tulot	2 188 534,04	2 960 828	2 960 827,96	0,00	100 %
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	26 830 256,97	66 536 604	66 536 603,81	0,00	100 %
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	357 504 122,91	280 663 650	280 663 649,93	0,20	100 %
13.01.04. Korot valtion lainoista liikelaitoksille	6 396 556,22	5 480 589	5 480 588,67	0,00	100 %
13.01.09. Muiden eläkelaitosten puolesta maksettujen eläkemenojen korkotulot	15 952 692,79	17 377 317	17 377 316,69	0,00	100 %
13.03.01. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot	96 154 873,90	79 805 744	79 805 744,57	0,20	100 %
13.04.01. Osuus Suomen Pankin voitosta	104 000 000,00	143 000 000	143 000 000,00	0,00	100 %
13.05.01. Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	135 000 000,00	35 000 000	35 000 000,00	0,00	100 %
15. Lainat	22 849 033,36	23 726 228	23 726 228,36	0,00	100 %
15.01.02. Takaisinmaksut valtion lainoista liikelaitoksille	22 849 033,36	23 726 228	23 726 228,36	0,00	100 %
TULOARVIOTILIT YHTEENSÄ	2 485 642 088,01	2 520 512 231	2 513 152 819,53	-7 359 411,52	100 %

Päälukon, momentin ja tilijaoittelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2019 määrärahojen		Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle		Tilinpäätös 2019	Edellisiltä vuosilta siirryneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)
23. Valtioneuvoston kanslia	271 000,00	534 222	142 358,53	391 863,04	534 221,57	311 725,71	844 725,71	321 102,02	391 863,04
23.01.03. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenu (S2V)	157 000,00	0	0,00	0,00	0,00	220 406,49	220 406,49	88 645,84	0,00
23.01.03.1. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkausmenot						131 760,65	131 760,65	0,00	0,00
23.01.03.2. Valtioneuvoston Euroopan unionia koskevien horisontaalisten tehtävien palkkausmenot (enintään)	157 000,00	0	0,00	0,00	0,00	88 645,84	88 645,84	88 645,84	0,00
23.01.24. Suomen EU-puhejohtajuus (S2V)	114 000,00	533 000	141 136,96	391 863,04	533 000,00	91 319,22	624 319,22	232 456,18	391 863,04
23.01.24.1. Lisähenkilöstön palkkausmenot sekä muut kulutusmenot (EK)	114 000,00	533 000	141 136,96	391 863,04	533 000,00	91 319,22	624 319,22	232 456,18	391 863,04
23.01.29. Arvonlisäveromenot (A)	0,00	1 222	1 221,57	0,00	1 221,57				
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	15 587 228 827,54	15 972 966 249	15 410 077 916,09	530 433 833,88	15 940 511 749,97	635 086 951,71	2 853 647 170,71	2 177 370 863,57	609 871 463,98
28.01.01. Valtiovarainministeriön toimintamenot (nettob) (S2V)	32 193 000,00	31 201 000	19 808 289,53	11 392 710,47	31 201 000,00	13 391 520,26	44 592 520,26	33 199 809,79	11 392 710,47
28.01.01.1. Toimintamenot	32 193 000,00	31 201 000	19 808 289,53	11 392 710,47	31 201 000,00	13 391 520,26	44 592 520,26	33 199 809,79	11 392 710,47
28.01.01.1.1. Toimintamenot	32 193 000,00	31 201 000	19 808 289,53	11 392 710,47	31 201 000,00	13 391 520,26	44 592 520,26	33 199 809,79	11 392 710,47
28.01.20. Valtion kiinteistöstrategian toteuttaminen ja hallinnonalan omistajaohjaus (S2V)	245 000,00	445 000	7 004,25	437 995,75	445 000,00	245 000,00	690 000,00	194 457,03	437 995,75
28.01.21. Valtiovarainministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (S2V)	0,00	646 000	0,00	646 000,00	646 000,00	0,00	646 000,00	0,00	646 000,00
28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	1 965 249,80	2 279 030	2 279 029,84	0,00	2 279 029,84	0,00			
28.20.06. Sähköisen asioinnin ja hallinnon yhteiset palvelut (S2V)	110 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
28.40.03. Alue- ja paikallis hallinnon tukitoimet (S3V)	2 482 000,00	1 852 000	95 849,61	1 756 150,39	1 852 000,00	2 238 495,34	4 090 495,34	557 885,80	3 532 609,54
28.50.15. Eläkkeet (A)	4 657 183 371,75	4 768 273 000	4 743 114 984,50	0,00	4 743 114 984,50	25 158 015,50			

Päätöksen, momentin ja tilijaoituksen numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2019 määrärahojen		Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle		Tilinpäätös 2019	Edellisiltä vuosilta siirryneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28.50.15.1. Valtion, kunnan, seurakunnan, yksityisen palveluksen perustee- la myönnetty eläkkeet, kuntoutustuet ja perhe-eläkkeet sekä valtionapulaisten, liikelaitosten ja liiketoimintaa harjoittavi- en valtion virastojen ja laitosten vastaavat eläkkeet	4 636 284 074,19	4 745 989 000	4 721 266 124,38	0,00	4 721 266 124,38	24 722 875,62				
28.50.15.2. Kansanedustajain eläkkeet ja perhe-eläkkeet	12 335 020,24	13 564 000	13 491 696,97	0,00	13 491 696,97	72 303,03				
28.50.15.3. Valtion eläketurvan piiriin kuuluvien henkilöille myönnetty kuntoutusetuudet	2 056 756,36	2 000 000	2 154 867,23	0,00	2 154 867,23	-154 867,23				
28.50.15.4. Korvaus kunnalliselle eläkelaitokselle	6 507 520,96	6 720 000	6 202 295,92	0,00	6 202 295,92	517 704,08				
28.50.16. Ylimääräiset eläkkeet (A)	1 324 671,28	2 070 000	1 291 491,46	0,00	1 291 491,46	778 508,54				
28.50.16.1. Ylimääräiset eläkkeet	1 324 671,28	2 061 000	1 291 491,46	0,00	1 291 491,46	769 508,54				
28.50.16.2. Eduskunnan kansliatoimi- kun nan ylimääräiset eläkkeet (EK (enintään))	0,00	9 000	0,00	0,00	0,00	9 000,00				
28.50.17. Muut eläkemot (A)	504 423,68	2 373 000	1 248 965,84	0,00	1 248 965,84	1 124 034,16				
28.50.17.2. Korvaus Nokia Oy:lle	0,00	50 000	0,00	0,00	0,00	50 000,00				
28.50.17.3. Korvaus Vapo Oy:lle	243 358,99	300 000	218 396,55	0,00	218 396,55	81 603,45				
28.50.17.4. Korvaus Vammus Oy:lle	37 172,30	150 000	50 860,07	0,00	50 860,07	99 139,93				
28.50.17.5. Korvaus Lapua Oy:lle	47 442,47	150 000	22 249,60	0,00	22 249,60	127 750,40				
28.50.17.6. Muut korvaukset	0,00	20 000	0,00	0,00	0,00	20 000,00				
28.50.17.7. Eläkeoikeuksien pääoma arvo- jen siirrot Euroopan yhteisöjen eläkejärjestelmään	176 449,92	1 703 000	957 459,62	0,00	957 459,62	745 540,38				
28.50.63. Muiden eläkelaitosten vastattavaksi kuuluvat eläkemot (A)	216 324 634,05	235 958 000	233 725 194,20	0,00	233 725 194,20	2 232 805,80				
28.50.95. Muiden eläkelaitosten valtion puolesta maksamien eläkemot ja valtiolle maksamien ennakoiden korkomot (A)	15 790 916,36	19 386 000	17 052 922,13	0,00	17 052 922,13	2 333 077,87				

Päälukon, momentin ja tilijaoittelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LITA:t)	Talousarvion 2019 määrärahojen		Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle		Tilinpäätös 2019	Edellisiltä vuosilta siirryneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28.60.12. Osaamisen kehittäminen (S2V)	9 872 398,83	13 190 580	11 726 295,02	1 464 284,98	13 190 580,00	0,00	0,00	13 190 580,00	11 726 295,02	1 464 284,98
28.70.01. Valtion ICT:n ohjaus ja kehittäminen (S3V)	5 301 000,00	4 700 000	212 132,97	4 487 867,03	4 700 000,00	0,00	5 026 166,43	9 726 166,43	1 686 691,74	8 039 474,69
28.70.02. Valtion taous- henkiöstö- ja toimitila hallinnon tietojärjestelmät (S3V)	1 812 545,00	2 765 639	1 058 562,51	1 707 076,49	2 765 639,00	0,00	528 419,22	3 294 058,22	1 586 981,73	1 707 076,49
28.70.03. Kansallisen tietoaian ohjaus ja kehittäminen (S3V)	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	6 053 295,67	6 053 295,67	4 573 654,18	0,00
28.70.03.1. Kansallisen tietoaian ohjaus ja kehittäminen	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	6 053 295,67	6 053 295,67	4 573 654,18	0,00
28.70.05. Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus (S3V)	165 333 000,00	49 815 000	7 879 460,12	41 935 539,88	49 815 000,00	0,00	60 923 417,38	110 738 417,38	7 322 660,37	93 378 740,36
28.70.05.1. Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus	165 333 000,00	49 815 000	7 879 460,12	41 935 539,88	49 815 000,00	0,00	56 383 321,60	106 198 321,60	8 094 380,28	93 378 740,36
28.70.05.2. Avustusten maksamiseen uudistuksen valmistelukulustannuksiin kunnille ja kuntayhtymille	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	4 540 095,78	4 540 095,78	-771 719,91	0,00
28.70.20. Tuottavuuden edistäminen (S3V)	8 726 000,00	4 745 000	0,00	4 745 000,00	4 745 000,00	0,00	58 456 000,00	63 201 000,00	0,00	13 471 000,00
28.70.22. Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki (S3V)	8 155 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	5 780 570,45	5 780 570,45	30 000,00	5 750 570,45
28.70.40. Turvallisuusviranomaisten viestintäverkot (S3V)	8 100 000,00	8 100 000	6 075 000,00	2 025 000,00	8 100 000,00	0,00	0,00	8 100 000,00	6 075 000,00	2 025 000,00
28.90.20. Julkisen sektorin yhteisen tietoaian hallinnon ja tiedon hallinnan kehittäminen (S3V)	4 507 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	4 458 178,33	4 458 178,33	1 468 385,97	2 989 792,36
28.90.22. Hallinto- ja palvelurakenteiden kehittäminen ja tukeminen (S3V)	200 000,00	200 000	0,00	200 000,00	200 000,00	0,00	399 877,02	599 877,02	99 239,22	400 000,00
28.90.30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (A)	8 553 492 931,00	8 719 677 000	8 719 611 850,00	0,00	8 719 611 850,00	65 150,00				
28.90.30.1. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen	8 553 492 931,00	8 709 677 000	8 709 611 850,00	0,00	8 709 611 850,00	65 150,00				
28.90.30.2. Harkinnanvaraisen valtionosuden korotuksen maksamiseen (EK) (enintään)	0,00	10 000 000	10 000 000,00	0,00	10 000 000,00	0,00				

Pääluokan, momentin ja tilijaoittelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + ITA:t)	Talousarvion 2019 määrärahojen		Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle		Tilinpäätös 2019	Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28.90.31. Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki (A)	7 500 253,00	4 090 000	3 627 093,00	0,00	462 907,00					
28.90.31.1. Yhdistymisavustukset	5 316 180,00	1 800 000	1 416 180,00	0,00	383 820,00					
28.90.31.2. Valtionosuuksien vähenemisen korvaaminen	2 184 073,00	1 890 000	2 184 073,00	0,00	-294 073,00					
28.90.31.4. Kuntarakennelmin 16 §:n mukaiset selvityskustannukset ja kuntien yhdistymiseläkkeet (EK) (erintään)	0,00	400 000	26 840,00	0,00	373 160,00					
28.90.32. Valtionavustus kuntien kannustinjärjestelmiin (S3V)	0,00	30 000 000	0,00	30 000 000,00	0,00		0,00	30 000 000,00	0,00	30 000 000,00
28.92.69. Maksut Euroopan unionille (S3V)	1 881 000 000,00	2 069 000 000	1 641 263 791,11	427 736 208,89	0,00		467 586 011,61	2 536 586 011,61	2 108 849 802,72	427 736 208,89
28.92.69.1. Arvonlisäveropohjaan perustuvat maksut	285 000 000,00	0	0,00	0,00	0,00		81 344 271,25	81 344 271,25	81 344 271,25	0,00
28.92.69.2. Bruttokansantuloon perustuvat maksut	1 457 000 000,00	0	0,00	0,00	0,00		370 390 735,44	370 390 735,40	370 390 735,40	0,00
28.92.69.3. Yhdistyneelle Kuningaskunnalle myönnettävän maksuhelpotuksen rahoitus	139 000 000,00	0	0,00	0,00	0,00		15 851 004,92	15 851 004,92	15 851 004,92	0,00
28.99.95. Satunnaiset säädösperusteiset menot (A)	105 432,79	300 000	0,00	0,00	300 000,00					
28.99.96. Ennakoimattomat menot (S3V)	5 000 000,00	1 900 000	0,00	1 900 000,00	0,00		10 000 000,00	11 900 000,00	0,00	6 900 000,00
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	18 216 502,02	19 595 000	18 400 046,80	0,00	1 194 953,20					
29.80.16. Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet (A)	17 959 257,19	19 225 000	18 147 269,08	0,00	1 077 730,92					
29.80.16.1. Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeiden sekä niihin liittyvien perhe-eläkkeiden maksaminen	17 105 471,89	18 210 000	17 322 803,45	0,00	887 196,55					
29.80.16.2. Uudet taiteilijaeläkkeet ja niihin liittyvät perhe-eläkkeet (EK) (erintään)	853 785,30	1 015 000	824 465,63	0,00	190 534,37					

Päälukon, momentin ja tilijaoittelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LIA:t)	Talousarvion 2019 määrärahojen		Tilinpäätös 2019	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2019	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
29.90.50. Rahapeli-toiminnan voittovarat urheilun ja liikunta kasvatukseen edistämiseen (A)	257 244,83	370 000	252 777,72	0,00	252 777,72	117 222,28					
29.90.50.02. Huippu-urheiluun	257 244,83	370 000	252 777,72	0,00	252 777,72	117 222,28					
29.90.50.02.5. Ylimääräisiin urheilijaläkkeisiin ja Pro Urheilu-tunnustuspalkintoihin	257 244,83	370 000	252 777,72	0,00	252 777,72	117 222,28					
29.90.50.02.5.1. Ylimääräiset urheilijaläkkeet, maksuperusteisesti budjetoitu määräraha (EK) (enintään)	257 244,83	370 000	252 777,72	0,00	252 777,72	117 222,28					
MÄÄRÄRAHATILIT YHTEENSÄ	15 605 716 329,56	15 993 095 471	15 428 620 321,42	530 825 696,92	15 959 446 018,34	33 649 452,07	635 398 677,42	2 854 491 896,42	2 177 691 965,59	610 263 327,02	

Valtiovarainministeriön talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €)										Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)				
	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö		Vuoden 2019 valtuudet					Uusittu 2020 TA:ssa	Talousarvio- menot 2019	Määräraha- tarve 2020	Määräraha- tarve 2021	Määräraha- tarve 2022	Määräraha- myöhempinä vuosina	Määräraha- tarve yhteensä	
	Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä										
28.60.02. Palkkausten harmonisoinnin erityiset kustannukset	0	4 317	0	4 317	228	4 089	0	0	0	0	0	0	0	0	
Vuonna 2019 käytettävissä olleet valtuudet	0	4 317	0	4 317	228	4 089	0	0	0	0	0	0	0	0	
28.92.00. Lainaliittijärjestely	0	1 083 500	0	1 083 500	0	1 083 500	0	1 083 500	0	0	0	0	0	0	
Vuonna 2019 käytettävissä olleet valtuudet	0	1 083 500	0	1 083 500	0	1 083 500	0	1 083 500	0	0	0	0	0	0	
28.92.00. Vakauseräsiirto	0	3 502 500	0	3 502 500	0	3 502 500	0	3 502 500	0	0	0	0	0	0	
Vuonna 2019 käytettävissä olleet valtuudet	0	3 502 500	0	3 502 500	0	3 502 500	0	3 502 500	0	0	0	0	0	0	
28.92.00. Euroopan investointipankin pääoman korotus	0	595 084	0	595 084	0	595 084	0	595 084	0	0	0	0	0	0	
Vuonna 2019 käytettävissä olleet valtuudet	0	595 084	0	595 084	0	595 084	0	595 084	0	0	0	0	0	0	
YHTEENSÄ	0	5 185 401	0	5 185 401	228	5 185 173	0	0	0	0	0	0	0	0	

12 Tuotto- ja kululaskelma

Valtiovarainministeriön tuotto- ja kululaskelma

	1.1. - 31.12.2019		1.1. - 31.12.2018	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	13 456 500,93		8 519 181,00	
Muut toiminnan tuotot	4 389 041,06	17 845 541,99	3 066 446,95	11 585 627,95
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	6 456 587,60		3 534 337,77	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-64 050,00		-1 602 425,00	
Henkilöstökulut	30 244 315,66		27 417 332,70	
Vuokrat	13 635,81		11 691,38	
Palvelujen ostot	8 144 575,63		8 075 260,63	
Muut kulut	3 451 798,12		10 726 470,47	
Sisäiset kulut	3 271 198,38	51 518 061,20	2 354 400,03	-50 517 067,98
JÄÄMÄ I		-33 672 519,21		-38 931 440,03
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	279 192 684,75		358 505 259,77	
Rahoituskulut	-17 053 576,74	262 139 108,01	-15 896 432,67	342 608 827,10
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	1 477 071,36		3 579 950,96	
Satunnaiset kulut	0,00	1 477 071,36	-500,00	3 579 450,96
JÄÄMÄ II		229 943 660,16		307 256 838,03
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Sosiaaliturvarahastoilta	0,00		-597 451,00	
Valtionhallinnolta	1 894 200 000,00	1 894 200 000,00	1 860 000 000,00	1 859 402 549,00
Kulut				
Paikallishallinnolle	8 545 294 065,02		8 505 325 319,54	
Sosiaaliturvarahastoille	11 726 295,02		11 036 695,31	
Elinkeinoelämälle	6 075 000,00		8 100 000,00	
Rahoitus- ja vakuutuslaitoksille	1 248 965,84		504 423,68	
Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	123 430 259,94		119 303 089,06	
Kotitalouksille	4 760 457 117,93		4 674 669 863,58	
EU:n toimielimille ja muille elimille	2 108 849 802,72		1 839 428 245,57	
Valtionhallinnolle	296 871,46		552 362,23	
Muut siirtotalouden kulut	62 933 750,00	-15 620 312 127,93	60 360 875,00	-15 219 280 873,97
JÄÄMÄ III		-13 496 168 467,77		-13 052 621 486,94
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	17 921,19		6 456,24	
Suoritettut arvonlisäverot	-2 280 251,41	-2 262 330,22	-1 965 016,11	-1 958 559,87
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-13 498 430 797,99		-13 054 580 046,81

13 Tase

Valtiovarainministeriön tase

	31.12.2019		31.12.2018	
VASTAAVAA				
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Maa- ja vesialueet	1 891 431,05		2 201 737,78	
Rakennusmaa- ja vesialueet	207 476,95		692 109,26	
Rakennukset	9 134 705,77		9 550 541,50	
Rakennelmat	55 390,45		55 390,45	
Koneet ja laitteet	9 303,57	11 298 307,79	9 303,57	12 509 082,56
KÄYTTÖMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIIJOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	250 664 376,67		254 164 376,67	
Liikelaitosten peruspääomat	672 751 705,85		672 751 705,85	
Liikelaitoksiin muun oman po:n ehdoin sij. pääomat	1 527 691 198,77		1 527 725 281,85	
Muut pitkäaikaiset euromääräiset si- joitukset	14 999 997,60	2 466 107 278,89	0,00	2 454 641 364,37
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIIJOITUKSET YHTEENSÄ				
		2 477 405 586,68		2 467 150 446,93
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
VAIHTO-OMAISUUS				
Valmiit tuotteet/Tavarat	1 666 475,00	1 666 475,00	1 602 425,00	1 602 425,00
PITKÄAIKAISET SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset	107 224 970,46	107 224 970,46	128 615 898,82	128 615 898,82
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	458 369,82		0,00	
Siirtosaamiset	70 874,28		156 330,86	
Muut lyhytaikaiset saamiset	9 016 840,94		8 937 376,48	
Ennakkomaksut	34 964 815,89	44 510 900,93	27 018 557,13	36 112 264,47
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
		0,00		0,00
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ				
		153 402 346,39		166 330 588,29
VASTAAVAA YHTEENSÄ				
		2 630 807 933,07		2 633 481 035,22

Valtiovarainministeriön tase

	31.12.2019		31.12.2018	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	6 317 603 119,73		6 317 603 119,73	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-3 798 439 135,01		-3 824 585 180,79	
Pääoman siirrot	13 480 826 166,21		13 080 726 092,59	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	-13 498 430 797,99	2 501 559 352,94	-13 054 580 046,81	2 519 163 984,72
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		<u>2 501 559 352,94</u>		<u>2 519 163 984,72</u>
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Ostovelat	13 079 089,57		4 513 913,64	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	653 829,35		596 062,11	
Edelleen tilitettävät erät	612 181,09		559 154,78	
Siirtovelat	19 727 703,15		5 590 576,44	
Muut lyhytaikaiset velat	95 175 776,97	129 248 580,13	103 057 343,53	114 317 050,50
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		<u>129 248 580,13</u>		<u>114 317 050,50</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u><u>2 630 807 933,07</u></u>		<u><u>2 633 481 035,22</u></u>

14 Liitetiedot

Liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

1. Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten tärkeimmät vaikutukset talousarvion toteutumalaskelmaan, tuotto- ja kululaskelmaan ja taseeseen sekä niiden vertailtavuuteen

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden osalta tilikaudella jatkuivat viime vuosien tapaan kiinteistöomaisuuden siirrot Senaatti-kiinteistöille.

Valtion virka- ja työehtosopimuksessa sopimuskudelle 2018-2020 (9.3.2018) on sopimuksen 6 §:ssä kirjattu, että virkamiehelle ja työntekijälle, jonka palvelussuhde on alkanut viimeistään 3.9.2018 ja palvelussuhde on keskeytymättä jatkunut 18.11.2018 saakka, maksetaan tammikuun 2019 palkanmaksun yhteydessä erillinen kertaerä. Kertaerä on suuruudeltaan 9,2 %:a yleisen virka- ja työehtosopimuksen 7 §:n mukaisesta kuukausipalkkauksesta. Kertaerää ei ole jaksotettu tilikaudelle 2018, vaan se kirjataan kokonaisuudessaan tilikauden 2019 menoksi.

2. Valuuttakurssi, jota on käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä muut sitoumukset Suomen rahaksi

Valuutta	Kurssi 31.12.2019
USD	1,1234
SEK	10,4468
CHF	1,0854
RUB	69,9563
AUD	1,5995
BRL	4,5157

Valtiovarainministeriöllä oli ulkomaan valuutan määräisiä eriä, joita Euroopan keskuspankki ei noteeraa, seuraavasti:

Noteeraamaton valuutta	Kurssi 30.12.2019
SDR	0,809140

3. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät sekä niissä tapahtuneiden muutosten vaikutukset tilikauden tuotto- ja kulujäämän sekä taseessa ilmoitettavien erien muodostumiseen

Valtiovarainministeriön tilinpäätös on laadittu noudattaen talousarviolakia ja -asetusta sekä valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin määräyksiä ja ohjeita. Tilinpäätöksessä käytetyt arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät ovat talousarvioasetuksen 66 a - g §:n mukaisia.

4. Aikaisempiin vuosiin kohdistuvat tuotot ja kulut, talousarviotulot ja -menot sekä virheiden korjaukset, jos ne eivät ole merkitykseltään vähäisiä

Valtiovarainministeriöllä ei ole aikaisempiin vuosiin kohdistuvia korjauksia.

5. Selvitys edellistä vuotta koskevista tiedoista, jos ne eivät ole vertailukelpoisia tilinpäätösvouden tietojen kanssa

Valtiovarainministeriöllä on metallirahavastuu 31.12.2019. Lisätietoja tästä tilinpäätöksen liitteellä 17.

6. Selvitys tilinpäätösvouden jälkeisistä olennaisista tapahtumista siltä osin kuin niitä ei ilmoiteta toimintakertomuksessa

Valtiovarainministeriöllä ei ole tarvetta esittää selvityksiä tilinpäätösvouden jälkeisistä tapahtumista.

Liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LIA:t)	Tilinpäätös 2019	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
						Taloudenmuutos	Edellisiä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
12.28.25. Metallirahatulot	Bruttotulot	10 250 000	13 401 277,93	3 151 277,93	131 %					
	Bruttomenot	4 450 000	6 474 870,05	2 024 870,05	146 %					
	Nettotulot	5 800 000	6 926 407,88	1 126 407,88	119 %					
Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2018	Talousarvio 2019 (TA + LIA:t)	Taloudenmuutos	Edellisiä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2019	Käyttö vuonna 2019 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös		
28.01.01. Valtiovarainministeriön toimintamenot	Bruttomenot	31 701 000	21 395 425,28		32 788 135,75	34 787 880,93				
	Bruttotulot	971 774,33	1 587 135,75		1 587 135,75	1 588 071,14				
	Nettomienot	32 193 000,00	19 808 289,53	11 392 710,47	0,00	13 391 529,26	44 592 520,26	33 199 809,79	11 392 710,47	

Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Valtiovarainministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 3.

Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi. Tilijaottelut eritellään myöntämisvuosittain.	Peruutettu	
	Tilijaottelu	Yhteensä
Vuosi 2018		131 760,65
23.01.03.1. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkausmenot	131 760,65	
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala		66 404 843,16
Vuosi 2017		66 347 295,94
28.70.03.1. Kansallisen tietoalan ohjaus ja kehittäminen	1 479 641,49	
28.70.05.1. Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus	4 725 200,96	
28.70.05.2. Avustusten maksamiseen uudistuksen valmistelukustannuksiin kunnille ja kuntayhtymille	5 311 815,69	
28.70.20. Tuottavuuden edistäminen	49 730 000,00	
28.90.22. Hallinto- ja palvelurakenteiden kehittäminen ja tukeminen	100 637,80	
28.99.96. Ennakoimattomat menot	5 000 000,00	
Vuosi 2018		57 547,22
28.01.20. Valtion kiinteistöstrategian toteuttaminen ja hallinnonalan omistajaohjaus	57 547,22	
PÄÄLUOKAT YHTEENSÄ		66 536 603,81
Vuosi 2017		66 347 295,94
Vuosi 2018		189 307,87

Liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2019	2018
Henkilöstökulut	25 486 071,48	23 503 840,15
Palkat ja palkkiot	24 787 710,66	23 273 235,69
Tulosperusteiset erät		
Lomapalkkavelan muutos	698 360,82	230 604,46
Henkilösivukulut	4 758 244,38	3 913 492,55
Eläkekulut	4 316 253,67	3 628 216,13
Muut henkilösivukulut	441 990,71	285 276,42
YHTEENSÄ	30 244 315,86	27 417 332,70
Johdon palkat ja palkkiot	1 671 831,84	1 848 662,06
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	2 200,00	2 620,00
Johto	1 700,00	2 140,00
Muu henkilöstö	500,00	480,00

Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Ei ilmoitettavaa liitteessä 6.

Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Ei ilmoitettavaa liitteessä 7.

Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2019	2018	Muutos 2019-2018
Korot euromääräisistä saamisista	22 857 905,36	22 350 385,87	507 519,49
Korot valuuttamääräisistä saamisista	0,00	0,00	0,00
Emissio-, pääoma- ja kurssierot saamisista	0,00	0,00	0,00
Osingot	214 773 872,84	200 154 873,90	14 618 998,94
Liikelayritysten voiton tuloutukset	35 000 000,00	135 000 000,00	-100 000 000,00
Muut rahoitustuotot	6 560 906,55	1 000 000,00	5 560 906,55
RAHOITUSTUOTOT YHTEENSÄ	279 192 684,75	358 505 259,77	-79 312 575,02
Rahoituskulut	2019	2018	Muutos 2019-2018
Korot euromääräisistä veloista	17 053 561,24	15 896 432,67	1 157 128,57
Korot valuuttamääräisistä veloista	15,50	0,00	15,50
Emissio-, pääoma- ja kurssierot veloista	0,00	0,00	0,00
SWAP-maksut veloista	0,00	0,00	0,00
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistot	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	0,00	0,00	0,00
RAHOITUSKULUT YHTEENSÄ	17 053 576,74	15 896 432,67	1 157 144,07
Netto	262 139 108,01	342 608 827,10	-80 469 719,09

Liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Sektori	Lainapääoma 31.12.2019	Lisäys 2019	Vähennys 2019	Lainapääoma 31.12.2018	Pääomamuutos 2019-2018
Yritykset ja asuntoyhteisöt	107 224 970,46	2 335 300,00	23 726 228,36	128 615 898,82	-21 390 928,36
Yritykset	107 224 970,46	2 335 300,00	23 726 228,36	128 615 898,82	-21 390 928,36
- Julkiset yritykset	107 224 970,46	2 335 300,00	23 726 228,36	128 615 898,82	-21 390 928,36
- Yksityiset yritykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asuntoyhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahalaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituslaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vakuutuslaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Julkisyhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Paikallishallinto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sosiaaliturvarahastot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtionhallinto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Työnantaja- ja muut elinkeinonhar- joittajien kotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- Maatilatalouden harjoittajien ko- titaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- Muut elinkeinonharjoittajien ko- titaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Palkansaajakotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Omaisustulojen ja tulonsiirtojen saa- jakotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Laitoskotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtionkirkot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ulkomaat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euroopan unioni	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut maat ja kansainväliset järjestöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	107 224 970,46	2 335 300,00	23 726 228,36	128 615 898,82	-21 390 928,36

Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	31.12.2019						31.12.2018	
	Kappalemäärä	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo	Omistusosuus %	Myyntioikeuksien alaraja %	Saadut osingot	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet	21 104		81 803,26			36 377,96		81 803,26
Aktia Oyj	486	4 539,24	3 645,00			296,46	4 374,00	3 645,00
Elisa Oyj	20 618	1 015 436,50	78 158,26			36 081,50	743 894,77	78 158,26
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	51 295 284		249 778 503,30			64 079 350,00		253 278 503,30
Arsenal Oy	20 100		14 381 755,43	100,0				14 381 755,43
Hansel Oy	72 025		4 140 600,00	65,0				7 640 600,00
Tietokarhu Oy ¹⁾	2 000		67 275,17	20,0		556 000,00		67 275,17
Työntekijä Talon Oy	46		77,37	25,99				77,37
HAUS kehittämisselitys Oy	1 000		3 671 435,20	100,0				3 671 435,20
Euroopan rahoitusvakuusväline ERVV	51 097 174		510 971,74	1,80				510 971,74
Fingrid Oyj ²⁾	939		126 103 888,39	28,24		63 523 350,00		126 103 888,39
SoteDigi Oy	1 000		90 000 000,00	100,0				90 000 000,00
Vimana Oy	101 000		10 902 500,00	100,0				10 902 500,00
Huoneisto- ja kiinteistöosakkeet			804 070,11			0,00		804 070,11
Asunto-osakkeet			731 275,35	100,0		0,00		731 275,35
Kiinteistöosakkeet			72 794,76					72 794,76
OSAKKEET JA OSUudet YHTEENSÄ	51 316 388	1 019 975,74	250 664 376,67			64 115 727,96	748 268,77	254 164 376,67

1) valtion osuus äänistä 80 %

2) valtion omistusyhteensä 53,1 % (ml. Huoltovarmuuskeskus)

Lisäksi saatu Pohjoismaiden Investointipankki NIB:n osinkoja 7 086 716,88 euroa.

Lisäksi saatu Suomen Pankin voitontuloutusta 143 000 000,00 euroa.

Lisäksi saatu Euroopan vakuusmekanismi EVM:n pääomanpalautusta 571 428,00 euroa.

	Kirjanpitoarvo 31.12.2019	Kirjanpitoarvo 31.12.2018
Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset		
Liikelaitos	672 751 705,85	672 751 705,85
Senaatti-kiinteistöt	672 751 705,85	672 751 705,85
Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset	1 542 691 196,37	1 527 725 281,85
Senaatti-kiinteistöt	1 527 691 198,77	1 527 725 281,85
Vimana Oy SVOP-sijoitus	14 999 997,60	0,00
YHTEENSÄ	2 215 442 902,22	2 200 476 987,70

Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

31.12.2019	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Annetut euromääräiset velkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräisten joukkovelkakirjalainojen ostot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräiset lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	1 135 300,00	106 089 670,46	107 224 970,46
Muut euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut valuuttamääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut lyhytaikaiset euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
YHTEENSÄ	0,00	0,00	0,00	0,00	1 135 300,00	106 089 670,46	107 224 970,46
Vastattavien rahoituserät							
Otetut euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Otetut valuuttamääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainat talousarvion ulkopuolella olevilta valtion rahastoilta	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset valuuttamääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
YHTEENSÄ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Voimassaolevat takaukset ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sektorit	Voimassa 31.12.2019	Voimassa 31.12.2018	Muutos 2019-2018	Käytettävissä enimmäismäärä 31.12.2019
Yritykset	30 507 480,00	50 838 732,00	-20 331 252,00	107 000 000,00
Terrafame Oy	30 507 480,00	50 838 732,00	-20 331 252,00	107 000 000,00
Vuoden 2017 talousarvio (1314/2016), VNp 17.5.2018 ¹⁾				
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	9 738 084 650,00	8 711 390 921,00	1 026 693 729,00	15 000 000 000,00
Finnvera Oyj	9 738 084 650,00	8 711 390 921,00	1 026 693 729,00	15 000 000 000,00
Laki valtion erityisrahastoyhtiöstä (443/1998), VNp 24.10.2019, joukkovelkakirjalainojen pääoma ²⁻³⁾				
Ulkomaat	7 099 412 866,47	7 202 545 166,42	-103 132 299,95	14 346 082 635,25
Euroopan rahoitusvakausväline (ERVV)	7 002 345 509,60	7 042 038 377,24	-39 692 867,64	13 974 030 000,00
Laki Euroopan rahoitusvakausvälineelle annettavista valtiontakauksista (668/2010), VNp 22.11.2018 ⁴⁾				
Pohjoismaiden Investointipankki (NIB)	97 067 356,87	160 506 789,18	-63 439 432,31	372 052 635,25
Laki Pohjoismaiden Investointipankkia koskevan sopimuksen lain-säädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (982/2004), TPA 1432/2004				
TAKAUKSET YHTEENSÄ	16 868 004 996,47	15 964 774 819,42	903 230 177,05	29 453 082 635,25

Voimassaolevat takuut ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sektorit	Voimassa 31.12.2019	Voimassa 31.12.2018	Muutos 2019-2018	Käytettävissä enimmäismäärä 31.12.2019
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	567 545 025,58	534 311 462,43	33 233 563,15	8 140 552 191,22
Suomen Pankki	567 545 025,58	534 311 462,43	33 233 563,15	8 140 552 191,22
Eduskunnan päätös (1273/2011), VNp 18.2.2016, Eduskunnan päätös (139/2017), VNp 30.3.2017				
Yritykset	25 000 000,00	25 000 000,00	0,00	25 000 000,00
Nammo Vihtavuori Oy	25 000 000,00	25 000 000,00	0,00	25 000 000,00
Vuoden 2013 neljäs lisätalousarvio (836/2013), VNp 19.12.2013				
TAKUUT YHTEENSÄ	592 545 025,58	559 311 462,43	33 233 563,15	8 165 552 191,22
TAKAUKSET JA TAKUUT YHTEENSÄ	17 460 550 022,05	16 524 086 281,85	936 463 740,20	37 618 634 826,47

¹⁾ Valtioneuvoston päätöksen 17.5.2018 mukainen enimmäismäärä on 58 500 000 euroa.

Vuoden 2018 tilinpäätöksessä esitetty Voimassa 31.12.2018 oli virheellinen. Oikea vastuumäärä on 50 838 732,00 euroa vuoden 2018 osalta.

²⁾ Finnvera Oyj:n EMTN-lainaohjelmalle (Euro Medium Term Note) myönnetty valtiontakaus kattaa myös koron- ja valuutanvaihtosopimukset, joiden nimellismäärä 31.12.2019 oli 9 752 348 273 euroa. Johdannaissopimukset solmitaan kansainvälisen, vakiomuotoisen ns. ISDA-sopimuksen puitteissa ja siihen liitetään luottoriskistä vähentävä vakuusjärjestelyyn liittyvä Credit Support Annex (CSA) -sopimus.

³⁾ Valtioneuvoston päätöksen 24.10.2019 mukainen enimmäismäärä on 15 000 000 000 euroa.

⁴⁾ Valtioneuvoston päätöksen 22.11.2018 mukainen enimmäismäärä on 7 669 873 200 euroa. Enimmäismäärä muodostuu Suomen osuudesta (1,9288 %) Euroopan rahoitusvakausvälineen 241 miljardin euron varainhankintaohjelmasta ja enintään 65 %:n ylitakauksesta. Päätös kattaa myös varainhankinnasta maksettaviksi tulevat korot ja muut kulut.

Voimassa olevat takaukset ja takuut

Takaukset ja takuut	Voimassa 31.12.2019	Voimassa 31.12.2018	Muutos 2019-2018	Käytettävissä enimmäismäärä 31.12.2019
Takaukset yhteensä	16 868 004 996,47	15 964 774 819,42	903 230 177,05	29 453 082 635,25
Takuut yhteensä	592 545 025,58	559 311 462,43	33 233 563,15	8 165 552 191,22
TAKAUKSET JA TAKUUT YHTEENSÄ	17 460 550 022,05	16 524 086 281,85	936 463 740,20	37 618 634 826,47

Sisältävät ulkomaanrahan määräisiä takauksia ja takuita

Takauksen tai takuun saaja	Valuutta	Valuuttamääräinen vastuu 31.12.2019	Valuuttamääräinen vastuu 31.12.2018	Valuuttamääräinen muutos 2019-2018
Finnvera Oyj	SEK	3 500 000 000	3 500 000 000	0
Finnvera Oyj	USD	3 500 000 000	3 000 000 000	500 000 000
Finnvera Oyj	AUD	60 000 000	0	60 000 000
Suomen Pankki	SDR	459 223 382	440 037 548	19 185 834
Pohjoismaiden Investointipankki (NIB)	CHF	152 519	409 896	-257 377
Pohjoismaiden Investointipankki (NIB)	RUB	15 386 483	25 644 137	-10 257 655
Pohjoismaiden Investointipankki (NIB)	BRL	13 490 350	21 156 061	-7 665 711
Pohjoismaiden Investointipankki (NIB)	USD	58 907 558	109 933 793	-51 026 235
Pohjoismaiden Investointipankki (NIB)	SEK	29 041 308	67 763 052	-38 721 744

Voimassa olevat takaukset ja takuut valuutoittain

Valuutta	Vasta-arvo €	Jakauma %	Tilinpäätöspäivän kurssi €
Euro (EUR)	13 346 355 677,39	76,44	1
Yhdysvaltojen dollari (USD)	3 167 978 954,85	18,14	1,1234
Erityiset nosto-oikeudet (SDR)	567 545 025,58	3,25	0,809140
Ruotsin kruunu (SEK)	337 810 746,64	1,93	10,4468
Australian dollari (AUD)	37 511 722,41	0,21	1,5995
Brasilian real (BRL)	2 987 432,73	0,02	4,5157
Sveitsin frangi (CHF)	140 518,25	0,00	1,0854
Venäjän rupla (RUB)	219 944,20	0,00	69,9563
YHTEENSÄ	17 460 550 022,05	100,00	

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2019	Määräraha- tarve 2020	Määräraha- tarve 2021	Määräraha- tarve 2022	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
YHTEENSÄ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2019	Määräraha- tarve 2020	Määräraha- tarve 2021	Määräraha- tarve 2022	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä*
Kansainvälinen jälleenrakennus- ja kehityspankki IBRD						1 154 708 919,35
Kansainvälinen rahoitusyhtiö IFC						0,00
Kansainvälinen investointitakauslaitos MIGA						8 248 175,18
Euroopan investointipankki EIB						3 098 617 500,00
Pohjoismaiden Investointipankki NIB						1 088 000 000,00
Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö NEFCO						22 264 600,00
Euroopan neuvoston kehityspankki CEB						69 786 000,00
Euroopan vakausmekanismi EVM						11 143 880 000,00
MUUT SOPIMUKSET JA SITOUKSET YHTEENSÄ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	16 585 505 194,53

* Maksetut määrät on esitetty liitteellä 17.

Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Ei ilmoitettavaa.

Liite 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Ei ilmoitettavaa.

Liite 15: Velan muutokset

Ei ilmoitettavaa.

Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Ei ilmoitettavaa.

Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Osuudet kansainvälisissä rahoituslaitoksissa

Rahalaitos	1 Merkitty pääoma 31.12.2019 mennessä yhteensä		2 Maksettu pääoma 31.12.2019 mennessä yhteensä		3 Maksettu pääoma 31.12.2019 valuuttakurssien mukaan euroina
	Valuutta		Valuutta		
Kansainvälinen jälleenrakennus- ja kehityspankki IBRD	USD	1 297 200 000,00	USD	82 700 000,00	73 615 809,15
Kansainvälinen rahoitusyhtiö IFC	USD	0,00	USD	16 517 000,00	14 702 688,27
Kansainvälinen investointitakauslaitos MIGA	USD	9 266 000,00	USD	2 171 000,00	1 932 526,26
Euroopan investointipankki EIB	EUR	3 098 617 500,00	EUR	276 373 650,00	276 373 650,00
Pohjoismaiden Investointipankki NIB	EUR	1 088 000 000,00	EUR	74 000 000,00	74 000 000,00
Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö NEFCO	EUR	22 264 600,00	EUR	22 264 600,00	22 264 600,00
Euroopan neuvoston kehityspankki CEB	EUR	69 786 000,00	EUR	7 747 000,00	7 747 000,00
Euroopan vakausmekanismi EVM	EUR	11 143 880 000,00	EUR	1 437 920 000,00	1 437 920 000,00
YHTEENSÄ					1 908 556 273,68

Summien selitykset:

1 Merkityt osuudet (callable capital) laitokseen liittymisestä alkaen vuoden 2019 loppuun saakka.

2 Maksetut osuudet (paid-in) laitokseen liittymisestä alkaen vuoden 2019 loppuun saakka.

3 Maksettujen osuuksien kumulatiivinen arvo euroina vuoden 2019 kurssien mukaan, EUR-USD: 1,1234 (Suomen Pankki 31.12.2019).

Suomen valtion metallirahavastuu

Suomen Pankki on laskenut liikkeelle käyttörahoja yhteensä 597 224 256,02 euroina sekä juhlarahoja 27 368 345,00 euroina. Valtio on Metallirahalain (216/1998) nojalla vastuussa em. kolikoista.

Metallirahamomentti 12.28.25. on pitkään ollut tulomomentti, vaikka kolikoiden lunastuksia on toteutettu aiemminkin, mutta vuoden 2020 talousarviossa se on menomomentti 28.01.25. Tämä johtuu siitä, että käteisen rahan käyttö pienenee ja kolikot palautuvat Suomen Pankkiin. Euroopan keskuspankki puolestaan säätelee Suomen Pankin hallussa olevaa kolikoiden enimmäismäärää ja tämän vuoksi Suomen Pankki tulee jatkossa lunastuttamaan kolikoita valtiolta enenevässä määrin.

Allekirjoitukset

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 28.2.2020

Katri Kulmuni
Valtiovarainministeri

Sirpa Paatero
Kuntaministeri

Martti Hetemäki
Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Tilintarkastajan merkintä

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastanut tämän tilinpäätöksen ja tarkastuksesta on annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä / 2020.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Snellmaninkatu 1 A
PL 28, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin 0295 160 01
vm.fi

ISSN 1797-9714 (pdf)
ISBN 978-952-367-889-7 (pdf)

Helmikuu 2020